

PIRKANMAAN KOULUTUSKONSERNI-KUNTAYHTYMÄ

**OPETUSSUUNNITELMAN
TUTKINTOKOHTAINEN OSA**

LOGISTIIKAN PERUSTUTKINTO

Vahvistettu 30.11.2011

Rehtorin päätös § 299/2011

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto perustutkinnon tutkintoalaan	4
2 Tutkintoalan koulutuksen toteutustavat ja järjestelyt.....	6
3 Tutkinnon rakenne ja opintojen eteneminen	8
4 Tutkinnon osien kuvaukset	10
4.1 Kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnon osat.....	10
4.1.1 Kuljetusalan perustason ammattipätevyys	10
4.1.1.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	15
4.1.2 Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta	16
4.1.2.1 Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta, arviointikriteerit.....	18
4.1.2.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	21
4.2 Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset tutkinnon osat.....	22
4.2.1 Yhdistelmäajoneuvokuljetukset	22
4.2.1.1 Yhdistelmäajoneuvokuljetukset, arviointikriteerit.....	24
4.2.1.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	27
4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat.....	28
4.3.1 Alan yritystoiminta	28
4.3.1.1 Alan yritystoiminta, arviointikriteerit	29
4.3.1.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	31
4.3.2 Työkoneiden käyttö- ja huolto	32
4.3.2.1 Työkoneiden käyttö- ja huolto, arviointikriteerit.....	33
4.3.2.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	35
4.3.3 Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus.....	36
4.3.3.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	37
4.3.4 Ulkomaanliikenteen kuljetukset.....	38
4.3.4.1 Ulkomaanliikenteen kuljetukset, arviointikriteerit	39
4.3.4.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	41
4.3.5 Taksikuljetukset	42
4.3.5.1 Taksikuljetukset, arviointikriteerit	43
4.3.5.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	46
4.3.6 Elintarvikekuljetukset	47
4.3.6.1. Elintarvikekuljetukset, arviointikriteerit	48
4.3.6.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	51
4.3.7 Massatavarakuljetukset	52
4.3.7.1 Massatavarakuljetukset, arviointikriteerit.....	53
4.3.7.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	55
4.3.8 Ympäristöhuollonkuljetukset	56
4.3.8.1 Ympäristöhuollonkuljetukset, arviointikriteerit.....	57

4.3.8.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen.....	59
4.3.9 Tutkinnon osa ammatillisista perustutkinnoista.....	61
4.3.10 Tutkinnon osa ammattitutkinnoista.....	61
4.3.11 Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista.....	62
5 Tutkintoalan opinto-ohjaus	62
5.1 Opintojen alkuvaiheen opinto-ohjaus	63
5.2 Opinto-ohjaus opintojen aikana	63
5.3 Opintojen päättövaiheen opinto-ohjaus	63
6 Tutkintoalan erityisopetus.....	64
6.1 Erityisen tuen tarpeen kartoitus.....	64
6.2 Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelma (HOJKS)	64
6.3 Erityisopetus.....	64
7 Opinnäyte.....	65

1 Johdanto perustutkinnon tutkintoalaan

Tämä Pirkanmaan ammattiopiston opetussuunnitelman tutkintokohtainen osa pohjautuu Opetushallituksen määräykseen 32/011/2009, Logistiikan *perustutkinto 2009*, *Ammatillisen perustutkinnon perusteet. Tutkinnon osa* -käsite vastaa aiempaa opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen käsitettä *opintokokonaisuus*. Tutkinto muodostuu *ammattillisista tutkinnon osista, ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista* (yhteiset opinnot) sekä *vapaasti valittavista tutkinnon osista*. Lisäksi tutkintoon tulee voida yksilöllisesti sisällyttää enemmän tutkinnon osia silloin kun se on työelämän alakohtaisiin tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin vastaamisen ja tutkinnon suorittajan ammattitaidon syventämisen kannalta tarpeellista (*ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat*).

Logistiikan perustutkinnon suorittaneen ammattitaitoon kuuluvat oma-aloitteisuus, täsmällisyys, luotettavuus, joustavuus ja kyky oppia jatkuvasti uutta sekä työturvallinen ja ympäristövastuullinen työskentelytapa. Tutkinnon suorittaneen tulee osata toimia laaja-alaisen logistisen osaamisensa turvin erilaisissa ympäristöissä ja muuttuvissa oloissa. Hänen on pystyttävä omaksumaan yrityksen laatu- ja ympäristöjärjestelmän mukainen toiminta ja myös kehittämään sitä. Hänen on suhtauduttava arvostavasti sidosryhmiin yrityksessä ja sen ulkopuolella.

Logistiikan perustutkinnon suorittaneella on oltava valitsemansa koulutusohjelman ja muun valinnaisuuden perusteella sellainen työelämän vaatima ammattitaito, että hän voi työllistyä koulutusohjelman mukaisiin tehtäviin. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava palvella henkilö- tai tavaraliikenteessä asiakkaita eri tilanteissa heidän tarpeidensa ja odotustensa mukaisesti ja hyviä käytöstapoja noudattaen. Hänen on osattava huolehtia asiakkaiden ja omasta turvallisuudesta. Hänen on pyrittävä toiminnassaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti parhaaseen mahdolliseen suoritukseen. Hänellä on oltava luovuutta, innovatiivisuutta ja rohkeutta tehdä itsenäisiä ratkaisuja työntekijänä tai ammatinharjoittajana. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava noudattaa työsuojelumääräyksiä ja -ohjeita sekä osattava ottaa toiminnassaan huomioon keskeinen työsuhdetta koskeva lainsäädäntö ja keskeiset seikat oman alansa työehtosopimuksista. Hänen on osattava huolehtia omasta terveydestään sekä työ- ja toiminta- kyvystään. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava kohdata ja palvella eri kulttuureista tulevia asiakkaita. Hänen on osattava toimia valitsemisissaan työtehtävissä kansainvälisissä ympäristöissä.

Hänellä on oltava valmiudet tarvitsemansa tiedon hankkimiseen ja vuorovaikutukseen uusimman tietojen ja viestintätekniiikan välityksellä. Hänen on osattava tehdä yhteistyötä yksi- ja monikulttuurisessa työympäristössä. Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on kyettävä arvioimaan omaa oppimistaan ja osaamistaan, suunnittelemaan omaa opiskeluaan ja asettamaan oppimisen tavoitteita. Hänen on osattava arvioida ja jäsentää tietoa. Hänen on osattava toimia joustavasti ja luovasti uusissa ja erilaisissa tilanteissa sekä kyettävä ratkaisemaan työssään ongelmatilanteita.

Logistiikan perustutkinnon suorittaneen on osattava toimia logistiikka-alan ammattieettisten periaatteiden mukaan vastuullisesti ja oikeudenmukaisesti sekä liikenneturvallisuutta edistäen. Hänen on noudatettava mm. tehtyjä sopimuksia ja asiakkaita ja työnantajaa koskevaa vaitiolovelvollisuus-, tietosuojaja kuluttajalainsäädäntöä sekä liikennesääntöjä. Hänen on osattava käsitellä eettisiä ongelmia ja ratkaista ne yleisesti hyväksyttävällä tavalla. Hänen on osattava käyttäytyä suvaitsevasti ja tasa-arvoisesti toisia ihmisiä kohtaan. Hänen on osattava ottaa toiset ihmiset huomioon käyttäytymällä työpaikan edellyttämällä tavalla ja huolehtimalla työpaikan viihtyisyydestä ja yleisestä siisteydestä. Hänen tulee hyväksyä työtoverien ja asiakkaiden erilaiset tunteet sekä hallita omat tunteensa palvelu- ja muissa vuorovaikutustilanteissa. Hänen on osattava vaalia suomalaista kulttuuriperintöä sekä arvostaa omaa ammattiaan ja oltava valmis jatkuvasti kehittämään itseään ja työtään.

Kuljetuspalvelujen koulutusohjelman suorittaneen on osattava toimia asiakaspalvelun ja kuljetusten tehtävissä. Hänen on osattava kuljettaa asiakkaan tuotteita kannattavasti ja turvallisesti sekä palvella asiakkaita. Hänen on tunnettava ajoneuvonsa liikennekelpoisuuden vaatimukset ja osattava varmistaa ajoneuvon ja sen lisälaitteiden tekninen ja turvallinen toimivuus. Hänen on hallittava ajoneuvonsa ajonlähtöön liittyvät tarkastukset ja tavallisimmat huoltotoimet. Hänen on osattava lastata ajoneuvo säädösten ja olosuhteiden sallimaan maksimikuormaan ja kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti, taloudellisesti ja vastuullisesti. Hänen on tunnettava kuljetuksiin liittyvät vakuutukset ja työhönsä liittyvät työsuojelusäädökset. Hänen on osattava kommunikoida ajoneuvojen ja kuljetusalan viestintävälineillä. Kuljettajalta vaaditaan ajokorttiasetuksen edellyttämä ajokortti ja kuljetusalan perustason ammattipätevyyskoulutus.

Kansainvälistyminen asettaa varsinaisen ammattitaidon lisäksi muita haasteita. Kansainvälisissä tehtävissä tarvittavia taitoja ovat vieraiden kielten hallinta, kohdemaan kulttuurin ymmärtäminen, palvelualltius ja erilaisiin oloihin mukautuminen.

Logistiikka-alalla vaadittava näkökyky on ilman laseja vähintään 0.05. Lisäksi päihitteettömyyteen tullessaan kiinnittämisen erityistä huomiota. Ajoluvan menettämiseen liittyvä liikenneriikkomus saattaa olla opintojen etenemisen esteenä.

Pirkanmaan alueella on runsaasti logistiikka-alan yrityksiä, jotka tekevät kuljetus, jakelu- ja varastointitehtäviä. Logistiikka-alan työtehtäviä on myös monien teollisuusyritysten sisäisessä materiaalivirta ja varastointi palveluksessa.

Pirkanmaan ammattiopisto tekee yhteistyötä Pirkanmaan alueella logistiikka-alan yritysten kanssa mm. työssäoppimisessa, jolloin opiskelijat opiskelevat osan logistiikka-alan opinnoista yrityksissä alan työtehtävissä. Työssäoppimisen yhteydessä suoritetaan yleensä myös ammattiosaamisen näyttö, jonka suunnittelu ja toteutus tapahtuvat yhteistyössä yrityksen kanssa. Pirkanmaan ammattiopisto antaa opastusta ja koulutusta yritysten työpaikkaohjaajille työssäoppimisen ohjaamiseen ja ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin. Logistiikka-alan opetussuunnitelmien laadinnassa otetaan huomioon alueen logistiikka-alan työ- ja elinkeinoelämän tarpeet. Monet opiskelijat saavat kesätyöpaikkoja alan yrityksissä. Muita yhteistyön muotoja ovat mm. opettajien työelämäjaksot alan yrityksissä sekä erilaiset henkilökohtaiset yhteydet alan yrityksiin.

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ([601/2005](#) 25a§) mukaan toimielimen tehtävänä on hyväksyä koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista, valvoa näyttötoimintaa ja ammattiosaamisen näyttöjen periaatteiden toteutumista, määrätä ammattiosaamisen näyttöjen arvioijat ja käsitellä opiskelijan arviointia koskevat oikaisuvaatimukset. Lisäksi toimielimen puheenjohtaja allekirjoittaa tutkintotodistuksen osana olevan näyttötodistuksen.

Pirkanmaan ammattiopiston rehtori on asettanut nykyisen toimielimen vuoden 2011 loppuun asti. Toimielimessä ovat edustettuina koulutuksen järjestäjä, työelämä, opettajat ja opiskelijat. Sen toimintaa tukee neljä jaosta: *Tekniikan, Teollisuuden, Palveluiden* sekä *Kulttuurin ja hyvinvoinnin jaos*. Logistiikan perustutkintoa koskevat asiat valmistellaan *Palveluiden jaoksessa*.

Toimielin kokoontuu pääsääntöisesti kolme kertaa vuodessa; tammi-helmikuussa teemana on työelämälähtöisyys, toukokuussa ja elo-syyskuussa näyttöjen toteutuminen ja suunnitelmat. Jaokset kokoontuvat kuukautta ennen toimielimen kokouksia valmistelemaan kokoukseen tulevat asiat. Jaokset käsittelevät ajankohtaisia tutkintoaloja ja työelämälähtöisyyttä koskevia aiheita sekä alustavasti ammattiosaamisen näyttöjen suunnitelmat ja raportit.

2 Tutkintoalan koulutuksen toteutustavat ja järjestelyt

Pirkanmaan ammattiopistossa järjestetään logistiikka-alan koulutusta ammatillisena peruskoulutuksena Kankaantaankadun toimipisteessä Nokialla. Koulutusohjelma on kuljetuspalvelujen koulutusohjelma, josta valmistuu tutkintonimikkeeltään yhdistelmäajoneuvonkuljettajia.

Kuljetuspalvelujen koulutusohjelman opinnot koostuvat ammatillisista opinnoista sekä valinnaisista ja vapaasti valittavista opinnoista sekä ammatitaitoa täydentävistä opinnoista. Ammatillisiin opintoihin sisältyy opinnäytetyö, 2 - 10 opintoviikkoa, sekä työpaikoilla tapahtuva 35 opintoviikon laajuinen työssäoppiminen. Opintoihin sisältyy myös opinto-ohjausta 1,5 opintoviikkoa. Opintoviikko on 40 tuntia opiskelijan työtä. Kolmivuotisen, 120 opintoviikon laajuisen logistiikan perustutkinnon suorittaneella on yleinen jatko-opintokelpoisuus, jonka mukaan hän on kelpoinen pyrkimään ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin. Tutkinnon rakenne ja opintojen eteneminen on kuvattu luvussa 4.

Opintokokonaisuuksien nimet ja laajuudet on määritelty Opetushallituksen 1.8.2009 logistiikan perustutkintoa varten vahvistamassa perustutkinnon perusteissa. Ammattiopiston opetussuunnitelmassa tutkinnonosien tavoitteet ja sisällöt on täsmennetty ja jaettu opiskeltaviin opintojaksoihin. Tavoitteiden saavuttamisen arvioimiseksi on laadittu arvioinnin toteuttamissuunnitelma opintojaksoittain. Ryhmänohjaaja tiedottaa opiskelijalle koulutuksen alussa tutkinnonosien arvioinnin perusteista ja yksittäinen opettaja opintojakson arvioinnin perusteena käytettävästä arviointiaineistosta ja arvosanan muodostumisesta.

Opetus toteutetaan vaihtelevasti luokka- ja verkko-opetuksena, ryhmä/tiimityöskentelynä, itsenäisinä tehtäväkokonaisuuksina, käytännön harjoitteluna työsalissa ja työssäoppimisjakson aikana, opintokäynneillä ja erilaisina harjoitus- ja projektitöinä.

Työssäoppimispaikkoina voivat toimia ne yritykset, julkisyhteisöt ja kansalaisjärjestöt, joiden kanssa ammattiopisto on tehnyt työssäoppimisen järjestämissopimuksen. Poikkeustapauksissa työssäoppimista voidaan toteuttaa myös muissa tarkoitukseen sopivissa paikoissa, joissa opiskelijan työturvallisuus ja sen valvonta on varmistettu. Ennen työssäoppimisjaksoa ohjaava opettaja varmistaa työssäoppimispaikan soveltuvuuden työssäoppimiseen. Työpaikkaohjaaja suunnittelee yhdessä opiskelijan ja ohjaavan opettajan kanssa oppimistavoitteita tukevat työtehtävät ja mahdolliset näytöt, antaa opiskelijalle säännöllisesti palautetta ja osallistuu jakson arviointiin. Ohjaava opettaja tekee jakson aikana ohjauskäyntejä työssäoppimispaikkaan.

Logistiikka-alan työssäoppiminen tapahtuu pääasiassa Pirkanmaan alueen logistiikka-alan yrityksissä. Työssäoppiminen toteutetaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen opintovuoden aikana. Työssäoppimispaikan hankinta toteutetaan opiskelijan toimesta tai ammattiopiston toteuttamana keskitettynä hankintana. Jos opiskelija hankkii työssäoppimispaikan itse, työssäoppimista ohjaava opettaja avustaa häntä tarvittaessa oppimistavoitteita parhaiten vastaavan työssäoppimispaikan hankinnassa. Työssäoppimispaikkojen riittävydestä tai soveltuvuudesta vastaa ammattiopisto.

Työssäoppimista on vähintään 20 ov. Ensimmäisen opintovuoden opintoihin sisältyy työssäoppimista 8 ov. Toisena opintovuonna työssäoppimista on 15 ov ja kolmantena 15 ov. Jos opiskelija valitsee vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 ov) toteutettavaksi työssäoppimalla, työssäoppimista tulee yhteensä 48 ov.

Tarkempi kuvaus työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä löytyy opetussuunnitelman yhteisesti osasta sekä työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen ohjeistuksesta.

AMMATILLISET TUTKINNON OSAT (90 ov)		
A. Kaikille pakolliset tutkinnon osat (70 ov)		
Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta 30 ov		
Kuljetusalan perustason ammattipätevyys 10 ov.		
B. Kuljetuspalvelujen koulutusohjelma, Yhdistelmäajoneuvokuljettaja		
Yhdistelmäajoneuvokuljetukset 30 ov		
C. Kaikille valinnaiset tutkinnon osat (valittava yhteensä 20 ov) (Kaikille valinnaisiin tutkinnon osiin sisältyy työssäoppimista vähintään 2 ov)		
Alan yritystoiminta, 10 ov	Massatavarankuljetukset, 20 ov	
Työkoneiden käyttö ja huolto, 10 ov	Ympäristöhuollonkuljetukset, 10 ov	
Kuljetusalan perustason ammattipätevyden laajennus, 10 ov	Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, 0-10 ov	
Ulkomaanliikenteen kuljetukset, 10 ov	Tutkinnon osa ammatillisista perustutkinnoista, 10 ov	
Taksikuljetukset, 10 ov	Tutkinnon osa ammattitutkinnosta, 10 ov	
Elintarvikekuljetukset, 20 ov	Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnosta, 10 ov	
D. Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 0-10 ov		
Yrittäjyys, 10 ov		
Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov		
Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat, 0-10 ov		
Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 0-10 ov		
Lukio-opinnot, 0-10 ov		
Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa (yhteiset opinnot), 20 ov		
E. Pakolliset tutkinnon osat, 16 ov		
Äidinkieli, 4 ov	Matematiikka, 3 ov	Liikunta, 1 ov
Toinen kotimainen kieli, 1 ov	Fysiikka ja kemia, 2 ov	Terveystieto, 1 ov
Vieras kieli, 2 ov	Yhteiskunta-, yritys- ja työelämäntieto, 1 ov	Taide- ja kulttuuri, 1 ov
F. Valinnaiset tutkinnon osat, 4 ov		
Pakollisten tutkinnon osien täydentävät lisäosat, 0-4 ov	Etiikka, 0-4 ov	Yritystoiminta, 0-4 ov
Ympäristötieto, 0-4 ov	Kulttuurien tuntemus, 0-4 ov	
Tieto- ja viestintätekniikka, 0-4 ov	Psykologia, 0-4 ov	
G. Vapaasti valittavat opinnot, 10 ov		

Opintopolut käyvät selville tutkintokohtaisen osan tarjonnasta ja yhteisestä tarjonnasta. Jokaisen opiskelijan kanssa laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS), joka koostuu pakollisista opinnoista ja hänen valitsemistaan opinnoista perustutkinnon perusteiden määrittämien linjausten mukaisesti.

Logistiikan perustutkinnossa tutkinto (yht. 120 ov) koostuu: Kaikille pakollisista tutkinnon osista (70 ov), kaikille valinnaisista tutkinnon osista (20 ov), ammattitaitoa täydentävistä tutkinnon osista (yhteiset opinnot) (20 ov) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 ov). Yllä olevassa taulukossa ”Logistiikan perustutkinnon muodostaminen” ja lukusuunnitelmassa on selvitetty tarkemmin tutkinnon osat ja tutkinnon muodostuminen. Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot) on sijoitettu ensimmäisen ja toisen vuoden opintoihin. Kaikille valinnaiset tutkinnon osat ja vapaasti valittavat tutkinnon osat on sijoitettu kolmannen vuoden opintoihin. Tämä mahdollistaa opiskelijan valmistumisen aikaisemmin esim. osaamisen tunnustamisen perusteella. Samoin tämä mahdollistaa ns. 2 + 1 mallin, jolloin kahden vuoden opintojen jälkeen ammattiopistossa, opiskelija siirtyy kolmanneksi vuodeksi oppisopimuskoulutuksen piiriin.

3 Tutkinnon rakenne ja opintojen eteneminen

Logistiikan perustutkinto sisältää opintoja 120 opintoviikkoa (ov), josta opinto-ohjausta vähintään 1,5 ov. Tutkinto sisältää ammatillisia opintoja 90 ov, mukaan lukien työssäoppimista vähintään 20 ov, yrittäjyyttä vähintään 5 ov ja opinnäyte 2-10 ov. Lisäksi tutkinto sisältää ammattitaitoa täydentäviä opintoja 20 ov (valinnaisia 4 ov) sekä vapaasti valittavia opintoja 10 ov. Ammatilliset opinnot koostuvat kaikille pakollisista tutkinnon osista, valinnaisesta koulutusohjelmasta sekä valinnaisista tutkinnon osista.

Ammatilliset tutkinnon osat, 90 ov

A. Kaikille pakolliset tutkinnon osat

1. Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta, 30 ov
2. Kuljetusalan perustason ammattipätevyys, 10 ov

B. Koulutusohjelma

1. Yhdistelmäajoneuvokuljetukset, 30 ov

C. Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

1. Alan yritystoiminta, 10 ov
2. Työkoneiden käyttö ja huolto, 10 ov
3. Kuljetusalan perustason ammattipätevyyden laajennus, 10 ov
4. Ulkomaanliikenteen kuljetukset, 10 ov
5. Taksikuljetukset, 10 ov
6. Elintarvikekuljetukset, 20 ov
7. Massatavarakuljetukset, 20 ov
8. Ympäristöhuollonkuljetukset, 10 ov
9. Paikallisesti tarjottavat tutkinnon osat, 0-10 ov
10. Tutkinnon osa ammatillisista perustutkinnoista, 10 ov
11. Tutkinnon osa ammattitutkinnosta, 10 ov
12. Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnosta, 10 ov

D. Muut valinnaiset tutkinnon osat ammatillisessa peruskoulutuksessa, 0-10 ov

1. Yrittäjyys, 10 ov
2. Työpaikkaohjaajaksi valmentautuminen, 2 ov
3. Ammattitaitoa syventävät ja laajentavat tutkinnon osat, 0-10 ov
4. Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, 0-10 ov
5. Lukio-opinnot, 0-10 ov

Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat (yhteiset opinnot), 20 ov

E. Pakolliset tutkinnon osat, 16 ov

1. Äidinkieli, 4 ov
2. Toinen kotimainen kieli, 1 ov
3. Vieras kieli, 2 ov
4. Matematiikka, 3 ov
5. Fysiikka ja kemia, 2 ov
6. Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä-tieto, 1 ov
7. Liikunta, 1 ov
8. Terveystieto, 1 ov
9. Taide- ja kulttuuri, 1 ov

F. Valinnaiset tutkinnon osat, 4 ov

1. Pakollisten tutkinnon osien täydentävät lisäosat, 0-4 ov
2. Ympäristötieto, 0-4 ov
3. Tieto- ja viestintätekniikka, 0-4 ov
4. Etiikka, 0-4 ov

5. Kulttuurien tuntemus, 0-4 ov
6. Psykologia, 0-4 ov
7. Yritystoiminta, 0-4 ov

G. Vapaasti valittavat opinnot, 10 ov

Lukusuunnitelmat, opintojen ajoittuminen eri opintovuosille ja Pirkanmaan ammattiopiston opintotarjotin ovat tutustuttavissa [tutkintoalan kotisivulla](#).

4 Tutkinnon osien kuvaukset

4.1 Kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnon osat

4.1.1 Kuljetusalan perustason ammattipätevyys

- laajuus 10 ov
- perustason ammattipätevyyden hankkimiseen sisältyy opetusta tässä tutkinnon osassa tai muissa ammatillisissa tutkinnon osissa luetelluissa oppi-aineluetteloissa.

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Kuljetusalan perustason ammattipätevyys (LOYKXX. KOU.101.01)</p> <p>1. Turvallisuu sääntöihin perustuva järkevän ajokäyttäytymisen parantaminen</p> <p>Osat 1.1 1.2 ja 1.3 ovat pakollisia kaikille direktiivin mukaisille tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajille. Osa 1.4 on pakollinen suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä. Osat 1.5 ja 1.6 ovat pakollisia suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä.</p> <p>1.1 Tavoite on tuntee voimansiirron ominaisuudet sen käytön optimoimiseksi</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> vääntömomenttiin, tehoon ja moottorin ominaiskulutukseen liittyvät käyrät, käyntinopeusmittarin optimi käyttö vaihteiston välityssuhteeseen, liittyvät kaaviot.</p> <p>1.2 Tavoite on tuntee hallintalaitteiden tekniset ominaisuudet ja toiminta ajoneuvon hallitsemiseksi, kulumisen minimoimiseksi ja toimintahäiriöiden ennalta ehkäisemiseksi</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> hydraulisten jarrupiirin erityisominaisuudet, jarrujen ja hidastinten käyttörajoitukset, jarrujen ja hidastimen yhteiskäyttö, nopeuden ja vaihteiston välityssuhteen yhteyden parantaminen, ajoneuvon inertian hyödyntäminen, hidastus- ja jarrutuskeinojen käyttö alamäessä, toimenpiteet toimintahäiriön varalle.</p> <p>1.3 Tavoite on osata optimoida polttoaineen käyttö</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> polttoaineen käytön optimointi soveltamalla kohtien 1.1 ja 1.2 tietotaitoa</p>	<p>Suoritettu (S)</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu - kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. 	<p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tästä osiosta ei tehdä ammattiosaamisen näyttöä 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, jossa on käytettävissä tietokone-laitteistot ohjelmineen. <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät ja harjoitukset <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>1.4 Tavoite on osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Ajoneuvon liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, hyötytilavuuden määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste, pakkausten ja kuormalavojen tyypit, tärkeimmät lukitusta edellyttävät tavaraluokat, kiilaus- ja lukitusmenetelmät, lukitushihnojen käyttö, lukituslaitteiden tarkistus, käsittelylaitteiden käyttö, suojapeitteiden asettaminen ja poistaminen.</p> <p>1.5 Tavoite on pystyä huolehtimaan matkustajien turvallisuudesta ja mukavuudesta</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Pitkittäisten ja poikittaisten liikkeiden hallinta, tienkäytön jakaminen, sijainti ajoradalla, pehmeä jarrutus, akselinylityksen hallinta, erityisinfrastruktuurien käyttö (julkiset alueet, erikoiskaistat), turvallisen ajamisen ja kuljettajan muiden tehtävien välisten ristiriitojen ratkaiseminen, vuorovaikeus matkustajien kanssa, tiettyjen matkustajaryhmien kuljettamiseen liittyvät erityispiirteet (vammaiset, lapset)</p> <p>1.6 Tavoite on osata kuormittaa ajoneuvo turvallisuussääntöjen ja ajoneuvon tarkoituksenmukaisen käytön mukaisesti</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Ajoneuvon liikkeessä vaikuttavat voimat, vaihteiston välityssuhteiden käyttö ajoneuvon kuorman ja tieprofiilin mukaan, ajoneuvon tai ajoneuvoyhdistelmän hyötykuorman määrittäminen, kuormituksen jakautuminen, akselin ylikuormituksen seuraukset, ajoneuvon vakaus ja painopiste.</p>	<p>Suoritettu (S)</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu - kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. 	<p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tästä osiosta ei tehdä ammattiosaamisen näyttöä 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, jossa on käytettävissä tietokone-laitteistot ohjelmiseen. <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät ja harjoitukset <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>2. Säännösten soveltaminen</p> <p>Osa 2.1 on pakollinen kaikille direktiivin mukaisille tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajille. Osa 2.2 on pakollinen suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä. Osa 2.3 on pakollinen suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä.</p> <p>2.1 Tavoite on tuntea tieliikenteen sosiaalinen ympäristö ja siihen liittyvä säännöstö</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> kuljetusalan enimmäistyöajat; asetusten (ETY) nro 3820/85 ja (ETY) nro 3821/85 periaatteet, soveltaminen ja seuraukset; seuraamukset ajopiirturin käyttämättä jättämisestä, virheellisestä käytöstä tai väärentämisestä; tieliikenteen sosiaalisen ympäristön tunteminen: kuljettajan oikeudet ja velvollisuudet perustason ammattipätevyyden ja jatkokoulutuksen osalta</p> <p>2.2 Tavoite on tuntea tavarankuljetusta koskeva säännöstö</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> kuljetusluvut, tavarankuljetusta koskevien vakiosopimusten velvoitteet, kuljetussopimukseen kuuluvien asiakirjojen laadinta, kansainvälisten kuljetusluvut, tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn yleissopimuksen (CMR -sopimuksen) velvoitteet, kansainvälisen rahtikirjan laadinta, rajanylitys, huolitsijat, tavaroiden mukana olevat erityisasiakirjat</p> <p>2.3 Tavoite on tuntea matkustajien kuljetusta koskeva säännöstö</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> erityisryhmien kuljettaminen, bussien turvalaitteet, turvavyöt, ajoneuvon kuormitus</p> <p>Opintojakso sisältää 20 tuntia henkilökohtaista ajo-opetusta asian-omaisen luokan ajoneuvolla, joka täyttää vähintään direktiivissä 91/439/ETY vahvistetut kouluajoneuvojen vaatimukset.</p>	<p>Suoritettu (S)</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu - kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. 	<p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tästä osiosta ei tehdä ammattiosaamisen näyttöä 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, jossa on käytettävissä tietokone-laitteistot ohjelmiseen. <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät ja harjoitukset <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>3. Terveys, tie- ja ympäristöturvallisuus, palvelu, logistiikka</p> <p>Osat 3.1 3.2 3.3 3.4 3.5 ja 3.6 ovat pakollisia kaikille direktiivin mukaisille tavara- ja henkilöliikenteen kuljettajille. Osa 3.7 on pakollinen suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä. Osa 3.8 on pakollinen suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä.</p> <p>3.1 Tavoite on tiedostaa liikenteeseen ja työtapaturmiin liittyvät riskit</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Kuljetusalan työtapaturmien tyypit, tieliikenteen onnettomuustilastot, raskaiden ajoneuvojen ja linja-autojen osallisuus onnettomuuksiin, inhimilliset, aineelliset ja taloudelliset seuraukset</p> <p>3.2 Tavoite on pystyä ennalta ehkäisemään rikollisuus ja salamatkustajien kuljetus</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Yleinen informaatio, seuraukset kuljettajien kannalta, torjuntatoimenpiteet, tehtävät tarkastukset, kuljettajien vastuuseen liittyvä lainsäädäntö</p> <p>3.3 Tavoite on pystyä ennalta ehkäisemään fyysiset riskit</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Ergonomiaperiaatteet: riskialttiit liikkeet ja asennot, fyysinen kunto, käsittelyharjoitukset, henkilökohtaiset suojarusteet,</p> <p>3.4 Tavoite on tiedostaa fyysisen ja henkisen suorituskyvyn merkitys</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Terveellisen ja tasapainoisen ruokavalion periaatteet, alkoholin vaikutukset, lääkkeet ja muut käyttäytymiseen vaikuttavat aineet, väsymyksen ja stressin oireet, syyt ja vaikutukset, työn ja levon perusrytmin keskeinen merkitys.</p>	<p>Suoritettu (S)</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu - kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. 	<p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tästä osiosta ei tehdä ammattiosaamisen näyttöä 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, jossa on käytettävissä tietokone-laitteistot ohjelmineen. <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät ja harjoitukset <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>3.5 Tavoite on kyetä arvioimaan hätätilanteita</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> toiminta hätätilanteessa: tilanteen arviointi, tilanteen pahenemisen estäminen, avun kutsuminen paikalle, loukkaantuneiden auttaminen ja ensiavun antaminen, toimenpiteet tulipalon varalta, ras- kaan tavaraliikenteen ajoneuvossa olevien ja bussimatkustajien evakuoiminen, kaikkien matkusta- jien turvallisuudesta huolehtiminen, väkivaltatilanteissa toimiminen, vahinkoilmoituksen laadin- nan periaatteet</p> <p>3.6 Tavoite on osata käyttäytyä yrityksen imagoa tukevalla tavalla</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Kuljettajan käyttäytyminen ja yrityksen imago: kuljettajan työn laadun merkitys yritykselle, kul- jettajan eri roolit, kuljettajan työssään kohtaamat henkilöt, ajoneuvon kunnossapito, työn organi- sointi, riidan seuraukset kaupallisella ja taloudellisella tasolla</p> <p>3.7 Tavoite on tuntea tavarankuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (kilpailu, rahtaajat), tiekuljetusten eri toimin- tamuodot (muiden lukuun tehtävät kuljetukset, kuljetuksiin liittyvät toiminnot), kuljetusyritysten- päätyyppien ja kuljetuksiin liittyvien toimintojen organisaatiot, erityiskuljetusmuodot (säiliökulje- tukset, kylmäkuljetukset jne.), alan kehitys (palvelujen monipuolistaminen, rautatie- maantiekuljetukset, alihankinnat jne.)</p> <p>3.8 Tavoite on tuntea matkustajakuljetusten taloudellinen ympäristö ja markkinajärjestelmä</p> <p><i>Keskeiset sisällöt:</i> Tiekuljetukset suhteessa muihin kuljetusmuotoihin (raideliikenne, yksityisautot), tiekuljetusten eri toimintamuodot, maan rajojen ylittäminen (kansainvälinen liikenne), matkustajayritysten pää- tyyppien organisaatiot</p>	<p>Suoritettu (S)</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu - kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein. 	<p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tästä osiosta ei tehdä ammat- tiosaamisen näyttöä 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, jossa on käytettävissä tietokone-laitteistot ohjelmiseen. <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät ja harjoitukset <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.1 Kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnon osat

4.1.1 Kuljetusalan perustason ammattipätevyys

4.1.1.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä kokeen.
- Koe saadaan järjestää suullisesti ammattiosaamisen näytön tai näyttötutkinnon yhteydessä tai jos se erityisestä syystä, kuten kokelaan lukihäiriön vuoksi, katsotaan tarpeelliseksi.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- **Tästä osiosta ei tehdä ammattiosaamisen näyttöä.**

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu.
- Koe saadaan suorittaa vaiheittain kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa tai ammattiosaamisen näytön tai näyttötutkintosuorituksen yhteydessä, kun kysymys on mainittu lain 15 §:n 1 momentin mukaisesti järjestettävästä kokeesta.
- Koe on kirjallinen.
- Kokeen on sisällettävä vähintään yksi kysymys oppiaineiden jokaista tavoitetta kohden.
- Kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein.
- Kokeen kieli on suomi tai ruotsi, jollei opetusministeriön koulutuksen järjestämisluvasta muuta johdu.
- Kokeen arvioijalla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.1 Kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnon osat

4.1.2 Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta

- laajuus 30 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Opiskelija osaa</p> <p>Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta 1 (LOYKXX. KOU.102.01, LOYKXX. KOU.102.02)</p> <ul style="list-style-type: none"> - alansa työturvallisuusohjeet - huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä - ottaa tehtävissään huomioon terveyden, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat - toimia ohjeiden ja määräysten mukaisesti työtilanteissa - trukkiturvallisuuskurssia vastaavat tiedot ja taidot - EA 1-kurssia vastaavat tiedot ja taidot <p>Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta 2 (LOYKXX. KOU.102.03, LOYKXX. KOU.102.04)</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgraafiikkaohjelmia - käyttää sähköpostia ja etsiä tietoa internetistä <p>Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta 3 (LOYKXX. KOU.102.05, LOYKXX.KOU.102.06, LOYKXX.KOU.102.07 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehdä perushuoltotoimet kuorma-autolle ja käyttää tarvittavia työvälineitä ja -menetelmiä - tunnistaa kuorma-autoon kuuluvia hydrauliiikan, pneumatiikan ja sähkötekniikan laitteita ja toimintaperiaatteita 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täydentää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltuva paikka (esim. kuljetusalan yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelija osoittaa ammattitaitonsa valmistelemalla kappaletavaralähteyksen sekä kuormaamiseen käytettävän kuorma-auton kuormatilan ja välineet sekä kuormaamalla ja varmistamalla kuorman kuljetuksen edellyttämään kuormatilaan mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointi-keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssä-oppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Opiskelija osaa</p> <p>Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta 4 (LOYKXX. KOU.102.08, LOYKXX. KOU.102.09, LOYKXX. KOU.102.10 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - pakata, tulkita ja tehdä yleisimpien pakkausten ja kuljetusyksiköiden merkinnät - käyttää tavaraterminaalissa olevia apu- ja kuormankäsittelylaitteita - vastaanottaa ja säilyttää tavaroita - kerätä ja lähettää tavaroita - toimia asiakaspalvelutilanteissa <p>Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta 5 (LOYKXX. KOU.102.11, LOYKXX. KOU.102.12, LOYKXX. KOU.102.13 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - käyttää logistiikan telemaattisia järjestelmiä - määrittellä tarvittaessa työtehtävässään rahdituspainon - käyttää yleisimpiä kuljetusasiakirjoja <p>Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta 6 (LOYKXX. KOU.102.14 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - toimia osana työtehtävänsä edellyttämää logistista järjestelmää - kuormata, varmistaa ja purkaa erilaisia kappaleita säädösten ja määräysten mukaan kuorma-auton kuormatiloissa - noudattaa työssään yrittäjyyden ja sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia - tehdä osaltaan työsopimuksen 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täydentää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltuva paikka (esim. yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelija osoittaa ammattitaitonsa valmistelemalla kappaletavaralähteyksen sekä kuormamiseen käytettävän kuorma-auton kuormatilan ja välineet sekä kuormamalla ja varmistamalla kuorman kuljetuksen edellyttämään kuormatilaan mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointi-keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.1 Kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnon osat**4.1.2 Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta****4.1.2.1 Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta, arviointikriteerit**

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suoriutuu itsenäisesti annettusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisön jäsenet sekä työympäristön	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terminaalitoiminnot	punnitsee ohjattuna, kuutioi ja lavametrirtää erilaisia tavaroita	rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita	rahdittaa itsenäisesti yleisimpiä kuljetettavia tavaroita ja neuvoo asiakasta
	lukee ja ymmärtää kuljetusasiakirjoista keskeiset tiedot	käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja	käyttää erilaisia kuljetusasiakirjoja ja tehdä tarvittaessa sähköiset kirjaukset
Tavaran käsittely	tekee ohjattuna kestävän pakkauksen	pakkaa tavarat ja käyttää keskeisiä pakkausmerkintöjä ohjattuna	pakkaa tavarankuljetuksen edellyttämällä tavalla
	purkaa ja vastaanottaa tavarankäsittelemisen ohjattuna	vastaanottaa ja sijoittaa tavarankäsittelemisen ohjeiden mukaan	vastaanottaa ja sijoittaa tavarankäsittelemisen määrättyyn paikkaan
	tekee tavarankeräilyä ohjattuna	tekee tavarankeräilyä ja valmistele tavarankuljetusta varten ohjeiden mukaan	keräilee tavarankäsittelemisen ja sijoittaa ne oikeisiin lähetyspaikkoihin
Kuormaaminen ja kuorman varmistaminen	tarkastaa ohjattuna ja käyttää kuormansidontavälineitä ja haarukkavaunua	käyttää itsenäisesti kuormansidontavälineitä sekä ohjatusti kuormankäsittelylaitteita määräysten mukaisesti	tarkastaa ja käyttää kuormansidonta- ja käsittelylaitteita määräysten mukaan sekä huomioi olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön

	valmistele kuorma-auton kuormatilan ja kuormata sen säädösten mukaisesti	kuormaa kuorma-auton kuormatilan kuormauksen peruseriaatteiden mukaisesti käyttäen soveltuvia kuormankäsittelylaitteita	kuormaa kuorma-autoon mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä
	varmistaa yksittäisen kappaleen määräysten mukaisesti	käyttää kollien sijoittelua ja tuentaa kuorman varmistuksen apukeinona	soveltaa tarvittavia kuorman varmistuksen keinoja määräysten ja ohjeiden mukaisesti
Ajoneuvotekniikka	osaa tunnistaa ajoneuvon huoltokohteet ja käyttää tarvittaviin toimenpiteisiin oikeita työvälineitä	osaa suorittaa voiteluhuollon ympäristövaatimusten mukaisesti oikeilla välineillä	osaa vaihtaa yleisimpiä kuluosia oikeilla välineillä ja menetelmillä
	tunnistaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä	selvittää hydraulisten, pneumaattisten ja sähköisten järjestelmien toimintaperiaatteet erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa	tarkastaa ja huoltaa hydraulisia, pneumaattisia ja sähköisiä järjestelmiä erilaisissa ajoneuvoissa ja työlaitteissa
Työympäristö	pitää tarvittavat työvälineet ja asiakirjat siisteinä ja järjestyksessä sekä osaa siivota työympäristönsä	lajittelee työssä syntyneet jätteet	toteuttaa työssään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisia valintoja
Tietotekniikka	lähettää ja vastaanottaa sähköpostia sekä käyttää internetiä oman alansa tiedonhakuun	tekee yksinkertaisia tehtäviä tekstinkäsittely-, laskenta- ja esitysgraafikkaohjelmilla	käyttää yhtä oman alansa tietotekniikan sovellusta
Asiakaspalvelu	käyttäytyy ja vastata puhelimeen työtehtävän edellyttämällä tavalla.	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Kuljetusyksiköt	tietää yleisimmät kappaleta- varoiden kuljetuksessa käytettävät kuljetusyksiköt	tietää erilaisille kappaleta- varoille soveltuvat kuljetus- yksiköt	valitsee erilaisille kappaleta- varoille ja kuormatiloille soveltuvat kuljetusyksiköt
Laatu- ja ympäristöjärjestelmät	tietää yleisimmät käytössä olevat laatu- ja ympäristöjärjestelmät	selvittää laatu- ja ympäristöjärjestelmien peruseriaat- teet	tietää laatu- ja ympäristöjärjes- telmien merkityksen yrityksen toiminnassa
Yrittäjyys	noudattaa ohjattuna työs- sään taloudellisen työskentel- telyn periaatteita	noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita	arvioi ja kehittää työtään yrityk- sen taloudellisten ja laadullisten tavoitteiden suuntaisesti
	tietää työsopimuksen sol- mimisen periaatteet	selvittää työsopimuksesta sopijaosapuolten oikeudet ja velvollisuudet	tuntee työsopimusosapuolten oikeudet ja velvollisuudet työ- markkinajärjestelmän osana
Riskienhallinta	kartoittaa yksinkertaisin menetelmin kuljetusvahin- kujen riskejä	tietää säädösten veloitteet kuljetuksen suorittajalle kuljetusvahinkotapauksissa	tuntee kuljetus- ja vastuuvakuu- tusten korvauseriaatteen
	suorittaa ensiapukoulutuk- sen	täyttää vahinkoilmoituksen ja antaa hätäensiavun	tietää miten toimia onnettomuus- tilanteessa

Logistiset järjestelmät	toimii osana työtehtävänsä edellyttämää logistista järjestelmää	selvittää kuljetuslogistiikan järjestelmän peruseriaatteet	arvioi ja soveltaa sekä kehittää omaa toimintaansa erilaisissa logistisissa järjestelmissä
	tietää yleisimmät telemaattiset järjestelmät.	käyttää yhtä telemaattista sovellusta.	valitsee ja käyttää tehtävän edellyttämää telemaattista sovellusta.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija	
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita ja tietää työvireyteen vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöön sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi
			tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.1 Kaikille pakolliset ammatilliset tutkinnon osat

4.1.2 Kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta

4.1.2.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa valmistelemalla kappaletavaralähteyksen sekä kuormaamiseen käytettävän kuorma-auton kuormatilan ja välineet sekä kuormaamalla ja varmistamalla kuorman kuljetuksen edellyttämään kuormatilaan mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinnasta kuljetusasiakirjat, terminaalitoiminnot, kuormaaminen ja kuorman varmistaminen, ajoneuvotekniikka ja asiakaspalvelu
- työn perustana olevasta tiedonhallinnasta riskienhallinta
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveys, turvallisuus ja toimintakyky, vuorovaikutus ja yhteistyö, ammattietiikka.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.2 Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset tutkinnon osat

4.2.1 Yhdistelmäajoneuvokuljetukset

- laajuus 30 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Opiskelija osaa</p> <p>Yhdistelmäajoneuvokuljetukset 1 (LOYKXX. KOU.401.01, LOYKXX. KOU.401.02)</p> <ul style="list-style-type: none"> - suorittaa B-luokan kuljettajatutkinnon hyväksytysti - suorittaa C-luokan kuljettajatutkinnon hyväksytysti - suorittaa CE -luokan kuljettajatutkinnon hyväksytysti - suorittaa ADR -perus- ja säiliökurssin ja kokeet hyväksytysti - suorittaa kuljetusalan työturvakortin hyväksytysti - suorittaa tieturvakoulutuksen hyväksytysti - ensiapu 2-kurssia vastaavat tiedot ja taidot <p>Yhdistelmäajoneuvokuljetukset 2 (LOYKXX. KOU.401.03, LOYKXX. KOU.401.04, LOYKXX.KOU.401.05 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - suorittaa päivittäiset tarkastukset ja tarvittavat huoltotoimet yhdistelmäajoneuvolle - huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä - valita työtehtävän edellyttämän yhdistelmäajoneuvon ja kuormatilan <p>Yhdistelmäajoneuvokuljetukset 3 (LOYKXX. KOU.401.06, LOYKXX. KOU.401.07 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin - käyttää työtehtävässään tarvittavia asiakirjoja - ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat - toimia asiakaspalvelutilanteissa 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - muu arviointi voidaan toteuttaa teoriakokeiden, projektien, tehtävien, portfolion, harjoitusten ja työssäoppimisen avulla 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - TOP-paikka / oppilaitos <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla ajoneuvoyhdistelmällä kappalevarakuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointikeskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja). - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja. 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Opiskelija osaa</p> <p>Yhdistelmäajoneuvokuljetukset 4 (LOYKXX. KOU.401.08, LOYKXX. KOU.401.09, LOYKXX.KOU.401.10 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kytkeä ja irrottaa kuorma-autoon soveltuvan perävaunun - käyttää kappaletavarakuljetuksissa kuormaukseen, purkamiseen ja kuljettamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä - käyttää trukkia turvallisesti työtehtävässään <p>Yhdistelmäajoneuvokuljetukset 5 (LOYKXX. KOU.401.11, LOYKXX. KOU.401.12 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuormata ja purkaa yhdistelmäajoneuvon säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla - noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia <p>Yhdistelmäajoneuvokuljetukset 6 (LOYKXX. KOU.401.13 TOP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuljettaa yhdistelmäajoneuvoa säädösten ja määräysten mukaan - suorittaa annetun kuljetustehtävän sekä jakelu- että runkoliikenteessä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - muu arviointi voidaan toteuttaa teoriakokeiden, projektien, tehtävien, portfolion, harjoitusten ja työssäoppimisen avulla 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - TOP-paikka / oppilaitos <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla ajoneuvoyhdistelmällä kappaletavarakuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointikeskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja). - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja. 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.2 Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset tutkinnon osat**4.2.1 Yhdistelmäajoneuvokuljetukset****4.2.1.1 Yhdistelmäajoneuvokuljetukset, arviointikriteerit**

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
1. Työprosessin hallinta	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työ-yhteisönsä jäsenet sekä työympäristön	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Opiskelija		
Yhdistelmäajoneuvon käyttöönotto ja ajon päättäminen	tarkastaa yhdistelmäajoneuvon liikenneturvallisuuskunnon ennen ajoon lähtöä	tekee tarvittavat täydennykset ja toimenpiteet ennen ajoon lähtöä ja ajon päätteeksi	seuraa yhdistelmäajoneuvon kuntoa ja informoi vian ilmetessä korjaamohenkilökuntaa
	suorittaa raskaan yhdistelmäajoneuvon perävaunun kytkennän ja irrotuksen turvallisesti ja säädösten mukaan	suorittaa raskaan yhdistelmäajoneuvon perävaunun kytkennän ja irrotuksen turvallisesti ja säädösten mukaan vaativissa olosuhteissa	valitsee työtehtävään soveltuvan perävaunun ja suorittaa kytkennän ja irrotuksen turvallisesti ja säädösten mukaisesti
Reittisuunnittelu	löytää opastettuna kartan navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään.	suunnittelee ja aikatauluttaa valitsemansa reitin	suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
Kuljetustehtävä	kuormaa, varmistaa ja purkaa yhdistelmä-ajoneuvon kappale-tavarakuorman säädösten mukaisesti	kuormaa, varmistaa ja purkaa kappale-tavarakuorman säädösten mukaisesti oikeassa purkujärjestyksessä	kuormaa mahdollisimman suuren hyötykuorman oikeassa purkujärjestyksessä kuljetustehtävän edellyttämään yhdistelmäajoneuvoon
	suorittaa kuljetustehtävän säädösten mukaisesti	suorittaa kuljetustehtävän turvallisesti ja säädösten mukaisesti	suorittaa kuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivan ajon periaatteiden mukaisesti

	selvittää yhdistelmäajoneuvon ja kuorman asiakirjoista säädösten mukaisen kytkennän ja kuormauksen	täyttää kuljetustehtävän edellyttämiä raportteja	laatii laatujärjestelmän edellyttämiä poikkeama- tai vahinkoraportteja
Lisälaitteet ja välineet	tietää lämmönsäätölaitteen toimintaperiaatteen ja käyttää kappaletavaran käsittelyssä tarvittavia ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä	käyttää lämmönsäätölaitteita ja kappaletavaran käsittelyssä tarvittavia työkoneita	tarkastaa ja käyttää lämmönsäätölaitteita ja työkoneita määräysten mukaan ja huomioida olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön
Asiakaspalvelu	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Turvallinen kuljettaminen	kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti säädösten edellyttämällä tavalla ja ottaa huomioon fysiikan lakien vaikutuksen kuljetustehtävän suorittamiseen	tietää henkilöiden ja tavaran luvanvaraiseen kuljettamiseen ja näihin käytettäviin ajoneuvoihin liittyvät säädökset	tietää tiekuljetussopimuslain perusasiat ja soveltaa säädöksiä sekä fysiikan lakeja työssään erilaisissa tilanteissa
	tietää maksimiajoajat sekä minimilepoajat vuorokaudessa ja käyttää ajopiirturia oikein	tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään	suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset
	tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet.	ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset.	suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi
			tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja

Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työ-aikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.2 Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset tutkinnon osat

4.2.1 Yhdistelmäajoneuvokuljetukset

4.2.1.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla ajoneuvoyhdistelmällä kappaletavarakuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan
- työn perustana olevasta tiedonhallinnasta turvallinen kuljettaminen
- elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan pois lukien oppiminen ja ongelmanratkaisu.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.1 Alan yritystoiminta

- laajuus 10 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Alan yritystoiminta (LOPTXX.VTO.701.01, LOPTXX.VTO.701.02, LOPTXX.VTO.701.03 TOP) Opiskelija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tietää vahvuutensa yrityksen perustamiseen - tietää markkinoinnin ja asiakaspalvelun merkityksen yritykselle - tietää oma-aloitteisuuden, tunnollisuuden ja työkyvyn merkityksen yrityksen menestymiseen - tietää yrityksen taloudellisia tavoitteita - osaa etsiä tietoa oman alan yrityksistä - osaa investoinnin, budjetoinnin, kustannuslaskennan ja hinnoittelun perusteita - tietää eri yritysmuodot, niiden vastuut ja velvollisuudet - osaa täyttää eri yritysmuotojen perustamisasiakirjat osaa kirjapidon perusteet. 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - muu arviointi voidaan toteuttaa teoriakokeiden, projektien, tehtävien, portfolion, harjoitusten ja työssäoppimisen avulla 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - TOP-paikka / oppilaitos <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ja osaamisensa tekemällä kirjallisen selvityksen yhden alalla toimivan yrityksen yritysmuodosta, liikeideasta ja organisaatiosta. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointikeskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja). - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja. 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat**4.3.1 Alan yritystoiminta****4.3.1.1 Alan yritystoiminta, arviointikriteerit**

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suunnittelee ohjattuna omaa työtään	tekee itsenäisesti työsuunnitelman	noudattaa toteuttamiskelpoista työsuunnitelmaansa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa logistiikka-alan perustehtäviä annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa logistiikka-alan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet	suoriutuu keskeisistä logistiikka-alan tehtävistä vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Yritysmuotojen erot	tunnistaa alalla toimivan yrityksen yritysmuodon	tunnistaa alalla toimivien yritysten eri yritysmuotoja	vertailee alalla toimivien yritysten eri yritysmuotojen toimintatapaa ja tietää, miten yritysmuotoja voi vaihtaa
Yrittäjän ja palkansaajan ero	ymmärtää erot palkansaajan ja yrittäjän välillä.	tietää mitä verotuksellisia eroja on palkansaajan ja yrittäjän välillä.	tietää yrittäjän vastuun ja ymmärtää hallitun riskioton osana yrittäjyyttä.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Hinnoittelu, hinnan alennukset tai korotukset	tietää eri tapoja hinnan alennusten määrittämiseen	tietää eri tapoja hinnan korotuksien tekemiseen	tietää miten hinnanalennukset tai korotukset vaikuttavat yrityksen tulokseen
Yrityksen taloudelliset tavoitteet	tietää mitä tarkoitetaan yrityksen kirjanpidolla, käyttöomaisuusinvestoinneilla, budjetoinnilla, kustannuslaskennalla ja hinnoittelulla	hallitsee kirjanpidon perusteet ja tietää myös kustannuslaskennan ja hinnoittelun peruseräät	tietää miten budjetointi suoritetaan ja selvittää hinnoittelun vaikutuksia yrityksen talouteen

Markkinointi ja asiakaspalvelun merkitys yritykselle	tietää ohjattuna markkinoinnin ja asiakaspalvelun merkityksen yritykselle	tietää markkinoinnin ja asiakaspalvelun merkityksen yritykselle	selvittää markkinoinnin ja asiakaspalvelun vaikutuksia yrityksen toimintaan
Yrittäjänä toimiminen	etsii tietoa yrittäjyydestä sekä oman alan yritystoiminnasta.	etsii tietoverkoista tietoa ja tietää yrittäjyydestä sekä oman alan yritystoiminnasta.	tietää yrittäjyydestä ja yritystoiminnasta ja kertoo keskeisiä yritystoimintaan liittyviä asioita.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työhyvinvointiin vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.1 Alan yritystoiminta

4.3.1.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa ja osaamisensa tekemällä kirjallisen selvityksen yhden alalla toimivan yrityksen yritysmuodosta, liikeideasta ja organisaatiosta.
- Hän osaa selvittää yrityksen taloudelliset tavoitteet sekä markkinoinnin ja asiakaspalvelun merkityksen yritykselle.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan
- työn perustana olevasta tiedonhallinnasta markkinointi ja asiakaspalvelun merkitys yritykselle sekä yrittäjänä toimiminen
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista vuorovaikutus ja yhteistyö sekä ammattietiikka.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnömenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.2 Työkoneiden käyttö- ja huolto

- laajuus 10 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Työkoneiden käyttö ja huolto (LOPTXX.VTO.702.01, LOPTXX.VTO.702.02, LOPTXX.VTO.702.03 TOP)</p> <p>Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - suorittaa päivittäiset huoltotoimet ja tehdä koneen ylläpitohuoltotoimia käyttöohjeen mukaisesti sekä huolehtia koneen siisteydestä ja puhtaudesta valita ja kiinnittää työkoneen varusteet työtehtävän mukaisesti - yleisimpien ajettavien työkoneiden (kaivukoneet, kuormaajat, traktorit ja kuljetusvälineet) käytön perusasiat - lajitella huollossa syntyvät jätteet ja työtehtävässä esiin tulevat kierrätyskel- poiset materiaalit. - tehdä työkoneella perustehtäviä ja ottaa huomioon muuttuvien olosuhteiden asettamat vaatimukset tehtävän aikana - tarkistaa käyttämänsä työkoneen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden sekä tehdä tarvittavat toimenpiteet - työskennellä taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti sekä käyttää henkilö- kohtaisia suojavälineitä ja noudattaa työturvallisuusohjeita - suorittaa noston kuormauslaitteella turvallisia menetelmiä käyttäen - toimia merkinantajana nostoissa - määrittää taakan painon - ottaa huomioon kuormattavan kohteen kantavuuden <p>Lisäksi opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - suorittaa T-luokan ajokortin. 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täyden- tää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointi- kohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltu- va paikka (esim. yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelija osoittaa ammattitaitonsa teke- mällä työkoneen käyttöön liittyvää työtä valitulle konetyypille tyypillisessä työ- ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuus- dessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edus- taja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointi- keskustelussa, johon osallistuvat opiskeli- ja, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (pu- heenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppi- mispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoi- tukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppi- materiaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat**4.3.2 Työkoneiden käyttö- ja huolto****4.3.2.1 Työkoneiden käyttö- ja huolto, arviointikriteerit**

Taulukkoon on koottu arvioinnin kohteet sekä arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla opintokokonaisuuden **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa logistiikka-alan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa logistiikka-alan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön	suoriutuu logistiikka-alan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Työkoneen käyttökelpoisuus ja turvallisuustarkastus	tarkastaa ohjatusti työkoneen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden	tarkastaa työkoneen käyttökelpoisuuden ja turvallisuuden käyttöohjekirjaa apuna käyttäen	tekee itsenäisesti käyttökelpoisuustarkastuksen ja korjata havaitsemansa virheet
	täydentää nestemäärät ohjeiden mukaan	täydentää nestemäärät käyttöohjeen mukaisesti sekä huomaa selvät viat tai poikkeamat	tunnistaa tehtävän suorittamisen estävät viat sekä tarkastaa työkoneen ja varusteet tehtävän suorituksen jälkeen
	puhdistaa koneen ja suorittaa ennakoivaa huoltoa ohjattuna	puhdistaa koneen ja suorittaa ennakoivaa huoltoa annettujen ohjeiden mukaan	huolehtii koneen puhdistamisesta ja ennakoivan huollon suorittamisesta olosuhteiden mukaan
Työvälineiden valinta, työkoneen varustelu ja työkoneella työskentely	vaihtaa ja käyttää koneen työlaitteita ohjattuna	vaihtaa ja käyttää koneen työlaitteita annettujen ohjeiden mukaan sekä pyrkii toimimaan siten, että koneelle tai varusteille ei aiheudu vahinkoja	vaihtaa, säätää ja käyttää koneen työlaitteita työvälineiden mukaan
	tekee työkoneella ohjatusti yksinkertaisia työtehtäviä helpoissa olosuhteissa.	tekee työkoneella yksinkertaisia tehtäviä ohjeiden mukaisesti pyrkien esteettisesti hyvään lopputulokseen.	tekee työkoneella yksinkertaisia tehtäviä itsenäisesti sekä pyrkii esteettisesti hyvään lopputulokseen.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Ohjekirjojen käyttö	paikantaa päivittäiset voitelu-kohteet käyttöohjekirjan avulla	paikantaa voitelu- ja huolto-kohteet käyttöohjekirjan avulla	paikantaa voitelu- ja huolto-kohteet sekä valitsee tarvittavat aineet ja materiaalit käyttöohjekirjan avulla
Työkoneita ja niiden käyttöä koskeva lainsäädäntö ja määräykset	tuntee kuljettajaa ja työkoneen liikennekelpoisuutta koskevat määräykset	tuntee työkoneen kuljettamista koskevan lainsäädännön	tuntee työkoneen kuljettamista koskeva lainsäädännön ja suorittaa tarvittaessa työkoneen kuljettamiseen tarvittavan ajo-oikeuden (T-kortti)
Työkoneen varusteet ja lisälaitteet	pystyy ohjattuna valitsemaan oikeat työlaitteet tehtävää varten.	valitsee oikeat työlaitteet ja varusteet työtehtävää varten.	valitsee ominaisuuksiltaan soveltuvimman työkoneen ja työlaitteet tehtävän suorittamista varten.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveysten, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen	asenoituu myönteisesti turvalliseen toimintaan sekä välttää riskejä työssään	vastaa toimintansa turvallisuudesta	kehittää toimintaansa turvallisemmaksi
	noudattaa työstä annettuja turvallisuusohjeita eikä aiheuta vaaraa itselleen	noudattaa työyhteisön ohjeita ja ottaa huomioon työssään työyhteisön muut jäsenet	havaitsee ja tunnistaa työhönsä liittyvät vaarat ja ilmoittaa niistä
	käyttää turvallisesti ohjeiden mukaisia suojaimia, työvälineitä ja työmenetelmiä	varmistaa työvälineiden ja materiaalien turvallisuuden sekä poistaa ja vie huoltoon vialliset työvälineet	arvioi suojainten, työvälineiden ja työmenetelmien soveltuvuutta kyseiseen työhön
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	määrittää taakan painon ja kuormauskohteen kantavuuden ohjattuna	määrittää taakan painon ja kuormauskohteen kantavuuden ohjeiden mukaan	määrittää taakan painon ja kuormauskohteen kantavuuden sekä ajoneuvoa kuormattaessa suurimman sallitun kuorman itsenäisesti
Itsearviointi	arvioi ohjattuna omaa työtään.	arvioi omaa työtään.	arvioi omaa työtään laatuvaatimusten mukaisesti.

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.2 Työkoneiden käyttö- ja huolto

4.3.2.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä työkoneen käyttöön liittyvää työtä valitulle konetyypille tyypillisessä työympäristössä.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan.
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan.
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta ohjekirjojen käyttö sekä työkoneita ja niiden käyttöä koskeva lainsäädäntö ja määräykset.
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveyden, turvallisuuden ja toimintakyvyn huomioon ottaminen, oppiminen ja ongelmanratkaisu sekä itsearviointi.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.3 Kuljetusalan perustason ammattipätevyden laajennus

- laajuus 10 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Tavaraliikenteen opiskelijat, jotka laajentavat tai muuttavat toimintaansa harjoittaakseen henkilöliikennettä tai päinvastoin ja joilla on ammattitaitoa osoittava todistus (CAP), vapautetaan perustason ammattipätevyyttä koskevien yhteisten osien suorittamisesta uudelleen ja heidän on suoritettava vain uuden pätevyyden edellyttämät erityiset osat. Tällöin koulutuksen keston on oltava 70 tuntia, joista 5 tuntia on henkilökohtaista ajo-opetusta.</p> <p>Osat, 1.4; 2.2; ja 3.7 ovat pakollisia suoritettaessa tavaraliikenteen ammattipätevyyttä ja osat 1.5; 1.6; 2.3; ja 3.8 suoritettaessa henkilöliikenteen ammattipätevyyttä. Katso 4.1.1</p> <p>Opiskelija osaa liikennöidä turvallisesti, jotta voi suorittaa ajo-oikeuden lisäyksen tutkinnon vastaanottajan kriteereiden mukaisesti.</p>	<p>Suoritettu (S)</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjallinen koe - koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu - kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein 	<p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tästä osiosta ei tehdä ammattiosaamisen näyttöä 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, jossa on käytävissä tietokone-laitteistot ohjelmineen. <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät ja harjoitukset <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.3 Kuljetusalan perustason ammattipätevyuden laajennus

4.3.3.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa tekemällä kokeen.
- Koe saadaan järjestää suullisesti ammattiosaamisen näytön tai näyttötutkinnon yhteydessä tai jos se erityisestä syystä, kuten kokelaan lukihäiriön vuoksi, katsotaan tarpeelliseksi.

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- **Tästä osiosta ei tehdä ammattiosaamisen näyttöä.**

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Koe suoritetaan, kun säädetty opetus on saatu.
- Koe saadaan suorittaa vaiheittain kuorma- ja linja-auton kuljettajien ammattipätevyydestä annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettussa koulutuksessa tai ammattiosaamisen näytön tai näyttötutkintosuorituksen yhteydessä, kun kysymys on mainittu lain 15 §:n 1 momentin mukaisesti järjestettävästä kokeesta.
- Koe on kirjallinen.
- Kokeen on sisällettävä vähintään yksi kysymys oppiaineiden jokaista tavoitetta kohden.
- Kokeen kaikista kysymyksistä pitää olla yhteensä vähintään 75 % oikein.
- Kokeen kieli on suomi tai ruotsi, jollei opetusministeriön koulutuksen järjestämisluvasta muuta johdu.
- Kokeen arvioijalla on oltava tehtävän edellyttämä asiantuntemus ja ammattitaito.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.4 Ulkomaanliikenteen kuljetukset

- laajuus 10 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Ulkomaanliikenteen kuljetukset (koodi) Opiskelija osaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - huolehtia kaluston kunnosta - käyttää työtehtävässään tarvittavia asiakirjoja - toimia tullissa säädösten, määräysten ja ohjeiden mukaan - suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin - toimia meri- tai rautatiekuljetuksissa tai molemmissa säädösten ja operaattorin ohjeiden mukaisesti - suorittaa annetun kuljetustehtävän kuorma-autolla tai yhdistelmäajoneuvolla tai linja-autolla kuljetusreitillä olevien maiden säädösten ja määräysten mukaan - käyttää tarvittaessa englannin kieltä - huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä - ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat - noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia - toimia asiakaspalvelutilanteissa - toimia erilaisissa kulttuuriympäristöissä. 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täydentää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltuva paikka (esim. yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä tavaroita tai linja-autolla henkilöitä ulkomaanliikenteessä. - opiskelija osoittaa ammattitaitonsa valmistelemalla ja suunnittelemalla ulkomaille suuntautuvan kuljetustehtävän karttojen, aikataulujen ja muun materiaalin avulla. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointi-keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat**4.3.4 Ulkomaanliikenteen kuljetukset****4.3.4.1 Ulkomaanliikenteen kuljetukset, arviointikriteerit**

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa ulkomaanliikenteenkuljettajan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa ulkomaankuljettajan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatuavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatuavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Kaluston huolto	tekee tarvittavat päivittäiset huoltotoimet käytössään olevalle ajoneuvolle	järjestää tarvittaessa kuljetustehtävän ajanakin ajoneuvon tarvitseman huollon, pesun tai korjauksen	seuraa aktiivisesti ajoneuvon kuntoa ja sovitaa huolto-ohjelman ja kuljetustehtävät toisiinsa
Asiakirjat ja tulli	käyttää kuljetusreitillään tarvitsemiaan asiakirjoja säädösten ja määräysten mukaan ja noudattaa kuljetustehtävän edellyttämiä ohjeita	tuntee tullipassitusmenettelyt ja toimii niiden mukaisesti	käsittelee, tarkastaa ja arvioi kuljetustehtävän edellyttämiä asiakirjoja eri kuljetustehtävän vaiheissa
Reittisuunnittelu	löytää opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään sekä huolehtii käyttämänsä ajoneuvon laivaamisesta tai rautatiekuljetuksesta tai molemmista	suunnittelee reitin, huomioida merikuljetuksen tai rautatiekuljetuksen tai molempien vaikutukset aikatauluihin	suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
Kuljetustehtävä	suorittaa kuljetustehtävän käyttämällään kalustolla siten, että se täyttää kuljetustehtävän vaatimukset ja kautta-kulkumaiden sekä määräraaman säädökset	huomioi eri maiden ja alueiden työaikojen ja liikenteen vaikutukset kuljetustehtävän suorittamiseen	hyödyntää joustavasti eri maiden säädöksiä kuljetustehtävässään

Englannin kieli	suoriutuu työtehtävänsä edellyttämistä keskustelutilanteista englannin kielellä välttävästi ja ymmärtää englanninkielisten kuljetusasiakirjojen kuormaa ja kuljetusohjeita koskevat tiedot	suoriutuu työtehtävänsä edellyttämistä keskustelutilanteista englannin kielellä hyvin ja ymmärtää englanninkielisten kuljetusasiakirjojen kuljetustehtävää koskevan sisällön	suoriutuu työtehtävänsä edellyttämistä keskustelutilanteista englannin kielellä erinomaisesti ja ymmärtää englanninkielisten asiakirjojen sisällön hyvin tai käyttää jotakin toista vierasta kieltä kuljetustehtävää suorittaessaan
Asiakaspalvelu	käyttäytyy ja toimii eri kulttuureissa asiallisesti ja kohteliaasti.	ottaa erilaisten kulttuurien vaikutuksen huomioon työtehtävän suunnittelussa ja aikataulussa.	on aloitteellinen sekä arvioi saapumisaikansa asiakkaalle ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Kansainväliset säädökset	tuntee kuljetusreitillään olevien maiden maksimipainot, sallitut ajonopeudet ja ajokiellot	huomioi eri maiden kansallisten säädösten vaikutukset kuljetustehtäväänsä	hyödyntää eri maiden kansallisia säädöksiä kuljetustehtävässään
Kansainväliset sopimukset	osaa käyttää T-dokumenttia ja TIR-carnetia kuljetustehtävässään.	tuntee kuormatilojen sientointikelpoisuusvaatimukset ja tullisinetointiä edellyttävät kuljetukset.	tuntee TIR-yleissopimuksen periaatteet ja niiden käytön kuljetustehtävässään

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.4 Ulkomaanliikenteen kuljetukset

4.3.4.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä tavaroita tai linja-autolla henkilöitä ulkomaanliikenteessä.
tai
- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa valmistelemalla ja suunnittelemalla ulkomaille suuntautuvan kuljetustehtävän karttojen, aikataulujen ja muun materiaalin avulla.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan.
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan.
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta kansainväliset säädökset.
- elinikäisen oppimisenavaintaidot kokonaan pois lukien oppiminen ja ongelmanratkaisu.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.
- Opiskelija voi suorittaa tämän tutkinnon osan opinnot, kun hän on ensin suorittanut hyväksytysti kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta -tutkinnon osan.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyyntömenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.5 Taksikuljetukset

- laajuus 10 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Taksikuljetukset (koodi) Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - palvelutehtävässään tiedottaa, neuvoa ja opastaa asiakasta taksiliikenteestä - toimia erilaisien asiakasryhmien kanssa palvelu- ja vuorovaikutustilanteessa alan eettisten ohjeiden mukaan - kuljettaa taksia asiakasystävällisesti - vastaanottaa ja vastata kutsuun sekä osaa toimia ennakkokutsutilanteessa - käyttää käytössä olevaa taksamittarijärjestelmää sujuvasti asiakkaan maksaessa eri maksutavoilla - taksiliikenteessä yleisesti käytössä olevien lipputuotteiden käsittelyyn - tehdä tilityksen - toimittaa löytötavarat asianmukaiseen paikkaan - käsitellä ja kuljettaa rahtia taksissa - kuljettaa taksia turvallisesti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä ja ajo-olosuhteissa - toimia tilanteen mukaisesti ristiriita- ja konfliktitilanteissa - määritellä taksinkuljettajan työ- ja lepoajat sekä osaa käyttää niihin liittyviä laitteita tai asiakirjoja - kertoa pääpiirteittäin taksirytyksen tulo- ja menorakenteen - vaikuttaa omalla toiminnallaan positiivisen tuloksen syntymiseen kuljetustehtävän aikana - toimia ajovuorolistojen edellyttämällä tavalla - suorittaa taksinkuljettajan ajoluvan - toimia annettujen ohjeiden ja säädöksiin mukaan koululaiskuljetuksissa taksiliikenteessä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täydentää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltuva paikka (esim. yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa suorittamalla henkilö tai tavarankuljetuksen tilauksen mukaisesti. Hän ajaa tilausajosuorituksen vähintään B-luokan ajoneuvolla. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointikeskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.5 Taksikuljetukset

4.3.5.1 Taksikuljetukset, arviointikriteerit

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatuavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatuavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Taksin ajoon lähtötarkastus	tarkastaa ennen ajoon lähtöä ohjekirjan mukaan	tekee ajoon lähtötarkastukset itsenäisesti	korjaa tarkastuksessa havaitut puutteet ja tekee tarvittavat täydennykset asianmukaisesti
Asiakaspalvelu taksiliikenteessä	toimii perusasiakaspalvelutilanteessa asiallisesti	toimii itsenäisesti erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa	tiedottaa, neuvoa ja opastaa eri asiakasryhmiä palvelu- ja vuorovaikutustilanteessa sujuvasti jättää asiakkaan turvallisesti ja ohjeiden sekä määräyksien edellyttämällä tavalla
Taksamittarin ja taksapäätöksen käyttö	hallitsee taksamittarin peruskäytön ja tietää taksapäätöksen sisällön	käyttää taksamittaria lähes itsenäisesti ja tunnistaa erilaiset lipputuotteet	käyttää oikein ja sujuvasti yleisesti käytössä olevaa taksamittarijärjestelmää sekä myy ja käsittelee erilaisia lipputuotteita
Tavarankuljetus taksiliikenteessä	kuljettaa ohjattuna rahtia taksissa	kuljettaa lähes itsenäisesti rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja	kuljettaa rahtia ja käyttää niihin kuuluvia asiakirjoja ja informoi asiakasta tavarankuljetuksesta taksissa
Koululaiskuljetukset	tunnistaa koululaiskuljetuksiin liittyvät vaaratilanteet, mutta vaatii opastusta niiden välttämiseksi	toimii ennakoiden ja vaaratilanteita välttäen	toimii koululaiskuljetuksista annettujen säädöksien ja ohjeiden mukaisesti

Kutsu	vastaanottaa kutsun ja vastaa siihen	vastaanottaa kutsun ja vastaa siihen sekä tunnistaa asiakkaan erityistarpeet	toimii ennakkokutsutilanteessa ja huomioida asiakkaan erityistarpeet
Turvallinen ja taloudellinen ajo	suorittaa taksinkuljettajan ajoluvan.	kuljettaa taksia itsenäisesti erilaisissa liikenneympäristöissä.	kuljettaa taksia turvallisesti ja taloudellisesti erilaisissa liikenneympäristöissä.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Lainsäädäntö, ohjeet ja määräykset	tietää ja noudattaa ajo- ja lepoajoista annettuja määräyksiä	toimia lähes itsenäisesti taksiliikennettä ohjaavien säädösten mukaan liikenteessä	toimii itsenäisesti kaikkien määräysten ja ohjeiden mukaisesti liikenteessä sekä toimittaa edelleen löytötavarat
Toiminta konflikti tilanteissa	toimii asiallisesti ristiriita ja reklamaatiotilanteessa	tietää pääosin heitteillejättöä koskevat säädökset ja järjestyksen pitämiseen liittyvät toimet	tietää säädökset ja toimii oikein erilaisissa ristiriitatilanteissa taksiliikenteessä
Taksiliikenteen yrittäjä-lähtöisyys	pyrkii toimimaan myönteistä yrityskuvaa edistäen	toimii myönteistä yrityskuvaa edistäen	tietää taksiliikenteeseen vaikuttavien tulojen ja kustannuksien perusteet ja pyrkii vaikuttamaan myönteisesti niihin omalla toiminnallaan
Koululaiskuljetuksien säädökset	tietää LVM asetuksen, mutta ei pysty soveltamaan asetusta käytännössä ilman ohjausta.	toimii pääsääntöisesti LVM:n asetuksen mukaisesti, mutta tarvitsee vielä ohjausta.	toimii LVM antaman asetuksen mukaisesti koululaiskuljetuksissa.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita, tietää työvireyteen vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi
			tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.5 Taksikuljetukset

4.3.5.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa suorittamalla henkilö tai tavarankuljetuksen tilauksen mukaisesti.
- Hän ajaa tilausajosuorituksen vähintään B-luokan ajoneuvolla.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan.
- työn perustana olevan tiedon hallinnasta lainsäädäntö, ohjeet ja määräykset sekä taksiliikenteen yrittäjälähtöisyys.
- elinikäisen oppimisen avaintaidoista terveys, turvallisuus ja toimintakyky, vuorovaikutus ja yhteistyö sekä ammattietiikka.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.
- Opiskelija voi suorittaa tämän tutkinnon osan opinnot, kun hän on ensin suorittanut hyväksytysti kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta -tutkinnon osan.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.6 Elintarvikekuljetukset

- laajuus 20 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Elintarvikekuljetukset (koodi) Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin - kuormata ja purkaa kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän elintarvikkeilla säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla - kuljettaa kuorma-autoa tai ajoneuvoyhdistelmää säädösten ja määräysten mukaan työtehtävän edellyttämässä olosuhteissa - suorittaa annetun kuljetustehtävän - käyttää elintarvikekuljetuksissa kuormaukseen, kuljettamiseen ja purkamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä - tunnistaa ja erottaa toisistaan eri elintarvikelajit (pakaste, tuoretavara, vihannekset) - käyttää erilaisia lämmönsäätölaitteita - tarkastaa ja säätää elintarvikkeiden kuljetus- ja varastointilämpötilat - selvittää elintarvikekuljetukseen liittyvät viranomaiset ja viranomaistoiminnan erilaisia kuormaustapoja kuormatessaan eri elintarvikelaatuja samaan kuormatilaan - käyttää lämmönseurantalaitteiden taltioimislaitteita - käyttää työtehtävän edellyttämiä telemaattisia sovelluksia - huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä - ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat - noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia - toimia asiakaspalvelutilanteissa <p>Lisäksi opiskelija suorittaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - hygieniaosaamistestin edellyttämän koulutuksen. 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täydentää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltuva paikka (esim. yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä elintarvikekuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointi-keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.6 Elintarvikekuljetukset

4.3.6.1. Elintarvikekuljetukset, arviointikriteerit

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön	suoriutuu kuljetusalan prosesseista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Reittisuunnittelu	löytää opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään	suunnittelee valitsemansa reitin ja purkupaikat	suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
	tekee kylmälaitteille tarvittavat tarkastukset ohjattuna ennen kuormausta	tekee kylmälaitteille tarvittavat tarkastukset ennen kuormausta	kuormaa kuljetustehtävän edellyttämään kuorma-autoon tai ajoneuvoyhdistelmään mahdollisimman suuren hyötykuorman erilaisilla elintarvikelajeilla
	suorittaa elintarvikekuljetustehtävän säädösten mukaisesti	suorittaa elintarvikekuljetustehtävän turvallisesti ja säädösten mukaisesti	suorittaa elintarvikekuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja ennakoivan ajon periaatteiden mukaisesti
	selvittää kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän asiakirjoista säädösten mukaisen kuormauksen	täyttää kuljetustehtävän edellyttämiä raportteja	laatii laatu järjestelmän edellyttämiä poikkeama- tai vahinkoraportteja

Lisälaitteet ja välineet	käyttää elintarvikkeiden käsittelyssä ja kuljetuksessa tarvittavia ajoneuvossa olevia peruslaitteita ja välineitä	käyttää elintarvikkeiden käsittelyssä ja kuljetuksessa tarvittavia ajoneuvossa olevia erikoislaitteita ja välineitä	tarkastaa ja käyttää ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä määräysten mukaan sekä huomioida olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön
Asiakaspalvelu	käyttäytyy ja vastaa puhelimeen ohjeiden mukaisesti.	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija	
Turvallinen kuljetaminen	kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti säädösten edellyttämällä tavalla ja ottaa huomioon elintarvikelajien vaikutuksen kuljetustehtävän suorittamiseen	tietää elintarvikelajien kuljetamiseen ja näihin käytettäviin ajoneuvoihin liittyvät säädökset	valitsee oikeat kuljetuslämpötilat sekä soveltaa työhön kuuluvia säädöksiä ja fysiikan lakeja erilaisissa työtilanteissa
	tietää maksimijoojat sekä minimilepoajat vuorokaudessa ja käyttää ajopiirturia oikein	tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään	suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset
	tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet	ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset	suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen
Lainsäädäntö	tietää kuljetusta koskevan elintarvikelainsäädännön.	noudattaa työssään lainsäädännön ohjeita ja määräyksiä.	tietää elintarvikekuljetukseen liittyvät viranomaiset ja viranomaistoiminnan (esim. laadunvalvonnan velvoitteet).

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija	
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi
			tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja

Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.6 Elintarvikekuljetukset

4.3.6.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä elintarvikekuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan.
- työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan pois lukien oppiminen ja ongelmanratkaisutaito.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.
- Opiskelija voi suorittaa tämän tutkinnon osan opinnot, kun hän on ensin suorittanut hyväksytysti kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta -tutkinnon osan.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.7 Massatavarakuljetukset

- laajuus 20 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Massatavarakuljetukset (koodi) Opiskelija osaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - suunnitella ja valita kuljetustehtävään soveltuvan reitin - kuormata ja purkaa kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän massatavaroilla säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla - kuljettaa kuorma-autoa tai ajoneuvoyhdistelmää säädösten ja määräysten mukaan työtehtävän edellyttämässä erityisolosuhteissa - suorittaa annetun kuljetustehtävän - käyttää massatavarakuljetuksissa kuormaukseen, kuljettamiseen ja purkamiseen tarvittavia lisälaitteita ja välineitä - tunnistaa ja erottaa toisistaan eri massataveralajit ja niiden ominaisuudet - käyttää työtehtävän edellyttämiä telemaattisia sovelluksia ja kuorma-vaakoja - huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä - ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn vaikuttavat asiat - noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien vaatimuksia - toimia asiakaspalvelutilanteissa. <p>Lisäksi opiskelija</p> <ul style="list-style-type: none"> - suorittaa tieturvakoulutuksen. 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täydentää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltuva paikka (esim. yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä massatavarakuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointikeskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.7 Massatavarakuljetukset

4.3.7.1 Massatavarakuljetukset, arviointikriteerit

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suoriutuu itsenäisesti annetusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa kuljetusalan perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa kuljetusalan keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön	suoriutuu kuljetusalan prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatuavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatuavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatuavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Reittisuunnittelu	löytää opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikean määränpään	suunnittelee valitsemansa reitin ja purkupaikat	suunnittelee ja valitsee kuljetustehtävään ja olosuhteisiin soveltuvan taloudellisen ja turvallisen reitin
Kuljetustehtävä	kuormaa, varmistaa ja purkaa kuorma-auton tai yhdistelmä-ajoneuvon massatavara-kuorman säädösten mukaisesti	kuormaa, varmistaa ja purkaa kuorma-auton tai yhdistelmä-ajoneuvon turvallisesti ja täsmällisesti	kuormaa kuljetustehtävän edellyttämään kuorma-autoon tai yhdistelmäajoneuvoon mahdollisimman suuren hyötykuorman erilaisilla massalajeilla
	suorittaa massakuljetustehtävän säädösten mukaisesti	suorittaa massakuljetustehtävän turvallisesti ja säädösten mukaisesti	suorittaa massakuljetustehtävän turvallisesti, taloudellisesti ja enakoivan ajon periaatteiden mukaisesti
	selvittää kuorma-auton tai ajoneuvoyhdistelmän asiakirjoista säädösten mukaisen kuormauksen	täyttää kuljetustehtävän edellyttämät raporteja	laatia laatuajon järjestelmän edellyttämät poikkeama- tai vahinkoraportteja
Lisälaitteet ja välineet	käyttää massatavaran käsittelyssä ja kuljetuksessa tarvittavia ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä	käyttää massatavaran käsittelyssä tarvittavia työkoneita ja laitteita	tarkastaa ja käyttää ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä sekä työkoneita määräysten mukaan ja huomioida olosuhteiden vaikutukset turvalliseen ja taloudelliseen käyttöön

Asiakaspalvelu	käyttäytyy ja vastata puhe- limen ohjeiden mukaisesti.	pukeutuu ja toimia asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.	on aloitteellinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.
----------------	---	---	---

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Turvallinen kuljetaminen	kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti säädösten edellyttämällä tavalla ja ottaa huomioon massatavaralajien vaikutuksen kuljetustehtävän suoritamiseen	tietää massatavaran kuljettamiseen ja näihin käytettäviin ajoneuvoihin liittyvät säädökset	tunnistaa ja erottaa toisistaan eri massatavaralajit ja niiden ominaisuudet ja osaa soveltaa säädöksiä sekä fysiikan lakeja työssään erilaisissa tilanteissa
	tietää maksimijaoajat sekä minimilepoajat vuorokaudessa ja käyttää ajopiirturia oikein	tietää keskeiset ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään	suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset sekä työaikasäädökset
	tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet.	ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset.	suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi
			tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskentelee asiakkaiden kanssa	johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.7 Massatavarakuljetukset

4.3.7.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuljettamalla kuorma-autolla tai ajoneuvoyhdistelmällä massatavarakuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan.
- työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan pois lukien oppiminen ja ongelmanratkaisutaito.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.
- Opiskelija voi suorittaa tämän tutkinnon osan opinnot, kun hän on ensin suorittanut hyväksytysti kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta -tutkinnon osan.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.8 Ympäristöhuollonkuljetukset

- laajuus 10 ov

Opintojaksot ja ammattitaitovaatimukset	Tutkinnon osan arviointi		Opetuksen toteuttaminen
	Muu arviointi	Ammattiosaamisen näyttö	
<p>Ympäristöhuollonkuljetukset (koodi) Opiskelija osaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuormata ja purkaa kuorma-auto ympäristöhuollossa syntyvillä aineilla säädösten ja työtehtävän edellyttämällä tavalla - kuljettaa kuorma-autoa tai ajoneuvoyhdistelmää säädösten ja määräysten mukaan työtehtävän edellyttämässä olosuhteissa - suorittaa annetun kuljetustehtävän ajo- ja lepoaika-asetuksen tai työaikalain mukaan - käyttää ympäristöhuollonkuljetuksissa kuormaukseen ja purkamiseen tarvittavia päällisrakenteita ja välineitä - tunnistaa pneumaattisen ja sähköisen hydrauliiikan ohjausjärjestelmän toiminnot - tunnistaa ja erottaa toisistaan eri jätejakeet - käyttää työtehtävän edellyttämiä telemaattisia sovelluksia - huolehtia työympäristönsä järjestyksestä ja siisteydestä - ottaa kuljetustehtävässään huomioon terveyteen, turvallisuuteen ja toimintakykyyn sekä ympäristön suojeluun vaikuttavat asiat - noudattaa työssään sisäisen yrittäjyyden periaatteita ja laatujärjestelmien sekä ympäristölain vaatimuksia - toimia asiakaspalvelutilanteissa sopimuksen mukaisesti. 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Arviointimenetelmät</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjalliset kokeet - arviointia voidaan tarvittaessa täydentää kyselyillä ja tehtävillä 	<p>T1 – K3</p> <p>Arviointikohteet ja -kriteerit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ammattiosaamisen näytön arviointikohteet ja -kriteerit on erotettu punaisella - logistiikan perustutkinnon perusteiden kriteerit <p>Näyttöympäristö:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oppilaitos tai muu tarkoitukseen soveltuva paikka (esim. yritys) <p>Näytön toteutus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuormaamalla ja kuljettamalla kuorma-autolla jätejakeista muodostuvan kuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä. Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia. <p>Näytön arvioitsijat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettaja / opettajat ja/tai työelämän edustaja <p>Näytön arvosanan muodostuminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - perustuu arviointiaineistoon, jonka osana on opiskelijan itsearviointi. - aineisto käsitellään arviointi-keskustelussa, johon osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja/tai opettaja (puheenjohtaja) - arvosanasta päättää työpaikka-ohjaaja ja/tai opettaja 	<p>Oppimisympäristöt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - luokka / työtila, työssäoppimispaikka <p>Menetelmät:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoriaopetus, tehtävät, harjoitukset ja työssäoppiminen <p>Oppimateriaali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opettajan määrittelemä oppimateriaali

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.8 Ympäristöhuollonkuljetukset

4.3.8.1 Ympäristöhuollonkuljetukset, arviointikriteerit

Taulukkoon on koottu arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle sekä arvioinnin kohteet. Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioinnin kohteet ovat samalla tutkinnon osan **keskeinen sisältö**.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
1. Työprosessin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Oman työn suunnittelu	suorittaa omaa työtään ohjeiden mukaisesti	suorittuu itsenäisesti annettusta tehtävästä	noudattaa työsuunnitelmaa itsenäisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Työn kokonaisuuden hallinta	suorittaa ympäristöhuollon perustehtävät annettujen ohjeiden mukaan	suorittaa ympäristöhuollon keskeiset tehtävät itsenäisesti ohjeiden mukaan ja osoittaa toiminnallaan ottavansa huomioon muut työyhteisönsä jäsenet sekä työympäristön	suorittuu ympäristöhuollon prosessista vastuullisesti ja turvallisesti sekä arvioi ja kehittää toimintaansa
Taloudellinen ja laadukas toiminta	toimii ohjattuna asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii asetettujen laatutavoitteiden mukaisesti.	toimii ja kehittää toimintaansa laatutavoitteiden saavuttamiseksi.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
2. Työmenetelmien, välineiden ja materiaalin hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Reittitoteutus	selviytyy opastettuna kartan tai navigaattorin tai molempien avulla oikeaan määrän-päähän	suorittaa työtehtävän suunnitellulla reitillä	pystyy toteuttamaan itsenäisesti suunnitelman mukaisen reittike-räilyn taloudellisesti ja turvalli-sesti
Kuljetustehtävä	selviytyy ohjatusti ympäris-töhuollon kuljetuksesta säädösten mukaisesti	suorittaa ympäristöhuollon kuljetuksen turvallisesti ja säädösten mukaisesti	suorittaa ympäristöhuollon kuljetuksen asiakaspalvelun vaatimusten mukaisesti turvalli-sesti, taloudellisesti ja ennakoiv-an ajon periaatteiden mukai-sesti
	selvittää kuorma-auton tai yhdistelmäajoneuvon asia-kirjoista säädösten mukai-sen kuormauksen	täyttää kuljetustehtävän edel-lyttämiä raportteja	laatii laatujärjestelmän edellyt-tämiä poikkeama- tai vahinko-raportteja
Päälirakenteet ja välineet	käyttää ohjatusti ympäris-töhuollossa käytettävissä ajoneuvoissa olevia laitteita ja välineitä	käyttää itsenäisesti käyttää ympäristöhuollossa käytet-tävissä ajoneuvoissa olevia laitteita ja välineitä	käyttää ja tarkastaa ajoneuvossa olevia laitteita ja välineitä mää-räysten mukaan sekä suorittaa päivittäisen tarkastuksen ja huollon
Asiakaspalvelu	käyttyy ja vastata puhe-limeen ohjeiden mukaisesti.	pukeutuu ja toimii asiallisesti työtehtävän edellyttämällä tavalla.	on itsenäinen sekä arvioi ja kehittää toimintaansa saamansa palautteen perusteella.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
3. Työn perustana olevan tiedon hallinta	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Turvallinen kuljettaminen	kuljettaa ajoneuvoa turvallisesti ja säädösten mukaisesti.	tietää ympäristönhuollon kuljetuksiin liittyvät säädökset	tunnistaa ja erottaa toisistaan eri jätejakeet ja niiden ominaisuudet sekä soveltaa oman toimintansa erilaisiin tilanteisiin
	tunnistaa ajo- ja lepoaikalain sekä työaikalain eroavaisuudet	tietää ajo- ja lepoaikasäädökset sekä keskeiset työaikasäädökset ja soveltaa niitä työssään	suunnittelee ja aikatauluttaa työtehtävänsä ottaen huomioon ajo- ja lepoaikasäädökset tai työaikasäädökset
	tunnistaa ennakoivan ajon periaatteet	ymmärtää ennakoivan ajamisen turvallisuusvaikutukset	suorittaa oman työtehtävänsä ennakoivan ja taloudellisen ajon periaatteita noudattaen
Hydrauliikan ohjausjärjestelmät	erottelee sähköisen ja pneumaattisen ohjausjärjestelmän toisistaan.	hallitsee yhden ohjausjärjestelmän toimintaperiaatteen.	suorittaa itsenäisesti hydrauliikan ohjausjärjestelmän tarkastuksen ja koekäytön.

Arvioinnin kohde	Arviointikriteerit		
4. Elinikäisen oppimisen avaintaidot	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	Opiskelija		
Terveys, turvallisuus ja toimintakyky	noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja ohjeita sekä tietää työvireyteen vaikuttavat asiat	tunnistaa ja välttää turvallisuusriskejä työtehtävissään ja huomioi ergonomian vaikutuksen terveyteen	arvioi ja kehittää työympäristöään sekä toimintatapojaan turvallisemmiksi
			tietää terveellisen ravinnon ja liikunnan vaikutukset terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävänä tekijänä
Vuorovaikutus ja yhteistyö	ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen	toimii vuorovaikutustilanteissa ja työskennellä asiakkaiden kanssa	toimii rakentavassa yhteistyössä erilaisten ihmisten kanssa sekä osaa johdattaa asiakkaan vuorovaikutustilanteeseen
Oppiminen ja ongelmanratkaisu	tunnistaa työssään esiintyviä ongelmatilanteita ja välttää niitä	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia käytettävissä olevilla keinoilla	ratkaisee työssään esiintyviä ongelmia hankkimalla lisätietoa ja punnitsemalla erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja
Ammattietiikka	noudattaa sovittuja työaikoja ja raportoi poikkeamista sekä käyttäytyy asiallisesti	toimii yleisesti sovittujen toimintamallien mukaisesti	suorittaa työtehtävänsä sovittujen toimintamallien mukaisesti ja kehittää ammattinsa arvostusta omalla toiminnallaan
	tunnistaa alansa kestävän kehityksen periaatteet.	toimii alansa kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	edistää alansa kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista.

4.3 Kaikille valinnaiset tutkinnon osat

4.3.8 Ympäristöhuollonkuljetukset

4.3.8.2 Tutkinnon osan ammattitaidon osoittamistavat ja ammattiosaamisen näyttö sekä arvosanan muodostuminen

Ammattitaidon osoittamistavat:

- Opiskelija osoittaa ammattitaitonsa kuormaamalla ja kuljettamalla kuorma-autolla jätejakeista muodostuvan kuorman mahdollisimman aidossa kuljetusalan ympäristössä.
- Työtä tehdään siinä laajuudessa, että ammattitaidon voidaan todeta vastaavan ammattitaitovaatimuksia.
- Siltä osin kuin tutkinnon osassa vaadittavaa ammattitaitoa ei voida osoittaa ammattiosaamisen näytössä, sitä täydennetään muulla osaamisen arvioinnilla (haastattelut, tehtävät ja muut luotettavat menetelmät).

Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan vähintään

- työprosessin hallinta kokonaan
- työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinta kokonaan.
- työn perustana olevan tiedon hallinta kokonaan
- elinikäisen oppimisen avaintaidot kokonaan.

Tutkinnon osan arvosanan muodostuminen:

- Tutkinnon osan arvosana määräytyy ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin pohjalta. Näytön arvosana on tutkinnon osan arvosanan määräytymisessä määräävä.
- T1 arvosanan saaminen edellyttää, että opiskelija saavuttaa T1 tason kriteerien mukaisen osaamisen. Lisäksi edellytetään, että esim. opiskelija noudattaa työaikoja ja sopii mahdollisista poikkeamista etukäteen ja tekee opintoihin kuuluvat opettajan määräämät tehtävät ja harjoitustyöt.
- Opiskelija voi suorittaa tämän tutkinnon osan opinnot, kun hän on ensin suorittanut hyväksytysti kuorma-auton tavarankuljetusten hallinta -tutkinnon osan.

Tutkinnon osan arvosana annetaan kahden viikon sisällä tutkinnon osan viimeisestä opintojaksoarvioinnista. Arvosanapäätösprosessi, arvosanoista tiedottaminen ja oikaisupyynnönmenettely on kuvattu tarkemmin opetussuunnitelman yhteisessä osassa (luku 6 Opiskelijan arviointi).

4.3.9 Tutkinnon osa ammatillisista perustutkinnoista

- laajuus 10 ov

Logistiikka-alan perustutkintoon voidaan sisällyttää yksi soveltuva ammatillinen tutkinnon osa seuraavista perustutkinnoista:

- Autoalan perustutkinto
- Talotekniikan perustutkinto
- Metsäalan perustutkinto
- Rakennusalan perustutkinto
- Turvallisuusalan perustutkinto
- Liiketalouden perustutkinto
- Tietojenkäsittelyn perustutkinto

4.3.10 Tutkinnon osa ammattitutkinnoista

- laajuus 10 ov

Logistiikan perustutkintoon voidaan sisällyttää vähintään yksi ammatillinen tutkinnon osa seuraavista ammattitutkinnoista:

- Ajoneuvonosturinkuljettajan ammattitutkinto
- Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto
- Varaosamyynnin ammattitutkinto
- Varastoalan ammattitutkinto
- Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto
- Yhdistelmäajoneuvokuljettajan ammattitutkinto

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. ammattitutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa näyttötutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla sellainen on.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa todistuksen ammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. ammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy tutkinnon osan opiskelijan tutkintotodistukseen.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen kyseisen tutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. tutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja hyväksyy kyseisen tutkinnon osan osaksi perustutkintoa todistuksen perusteella.

4.3.11 Tutkinnon osa erikoisammattitutkinnoista

- laajuus 10 ov

Logistiikan perustutkintoon voidaan sisällyttää vähintään yksi ammatillinen tutkinnon osa seuraavista erikoisammattitutkinnoista:

- Ajojärjestelijän erikoisammattitutkinto
- Varastoalan erikoisammattitutkinto
- Lastinkäsittelyalan erikoisammattitutkinto

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla voimassa oleva ko. erikoisammattitutkinnon järjestämissopimus tai koulutuksen järjestäjä voi ostaa näyttötutkintotilaisuudet sellaiselta koulutuksen järjestäjältä, jolla sellainen on.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa todistuksen erikoisammattitutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. erikoisammattitutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja koulutuksen järjestäjä hyväksyy tutkinnon osan opiskelijan tutkintotodistukseen.

Näyttötutkintojärjestelmässä todistuksen kyseisen tutkinnon osan suorittamisesta antaa aina ko. tutkinnosta vastaava tutkintotoimikunta ja hyväksyy kyseisen tutkinnon osan osaksi perustutkintoa todistuksen perusteella.

5 Tutkintoalan opinto-ohjaus

Tutkintoon sisältyy opinto-ohjausta vähintään 1,5 opintoviikkoa. Ohjaustoiminnalla tuetaan opiskelijaa kokonaisvaltaisesti opintojen eri vaiheissa. Ohjaukseen osallistuvat kaikki ammattiopiston opettajat, ryhmänohjaajat ja oppimisen tukipalveluhenkilöstö. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta.

Opettajan tehtävinä on ohjata ja motivoida opiskelijaa tutkinnon suorittamisessa ja opintojen suunnittelussa. Hänen tehtävänsä on myös auttaa opiskelijaa löytämään vahvuuksiaan ja kehittää oppimisen valmiuksiaan. Opettajat ovat myös opiskelijoiden tukena ammatillisessa kasvussa.

Ryhmänohjaaja toimii opiskelijan lähimpänä tukena opintojen ajan. Ryhmänohjaaja laatii opiskelijan kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman ja ohjaa opiskelijaa ammatillisiin opintoihin ja seuraa opintojen etenemistä suunnitellulla tavalla. Hän on myös opiskelijan tukena ammatillisessa kasvussa ja arjen asioissa. Ryhmänohjaaja on tärkeä yhteyshenkilö oppilaitoksen ja alaikäisen opiskelijan huoltajan välillä. Ryhmänohjaajan vastuulla on ottaa yhteyttä huoltajaan mm. silloin, kun opiskelijalla on selvittämättömiä poissaoloja, hänen opintonsa eivät etene suunnitellusti tai hänen toimintansa on muuten huolta herättävää.

Opinto-ohjaaja on opiskelijoiden tukena kaikissa opintoihin liittyvissä asioissa mm. henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien laadinnassa, ammatillisen kasvun tukemisessa, opintojen etenemisessä ja työelämään ja jatko-opintoihin ohjaamisessa.

5.1 Opintojen alkuvaiheen opinto-ohjaus

Opintojen alussa ns. orientaatiojaksolla koko henkilökunta ja ryhmänohjaaja osallistuvat opiskelijan perehdyttämiseen oppilaitosyhteisöön ja opiskeluun liittyviin asioihin. Ryhmänohjaaja pitää tulohaastattelun ja sen pohjalta opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS). Sen tarve korostuu etenkin, jos opiskelijan opintojen eteneminen poikkeaa oman ryhmän polusta. Tällaisia ovat esim. opiskelijat, joilla on osaamisen tunnustamista, etenemisvaikeuksia tai he suorittavat kaksoistutkintoa. Tarvittaessa opiskelijalle tehdään henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). HOPS- ja HOJKS -asiakirjat dokumentoidaan ja niitä päivitetään opiskelijahallintojärjestelmässä.

Ryhmänohjaaja toteuttaa ensimmäisen opintovuoden aikana ryhmäohjaustunteja, joiden sisältönä ovat ammatilliset opinnot, opintojen rakenne, lukusuunnitelma, opintojen tavoitteet ja sisällöt sekä arviointiin liittyvät asiat.

Opinto-ohjaaja toteuttaa jokaiselle ryhmälle ryhmäohjaustunteja, joiden sisältönä ovat mm. osaamisen tunnustaminen, henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, arviointi, valinnaiset opinnot, koulutusohjelmavalinnat. Lisäksi opiskelijoilla on mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta.

5.2 Opinto-ohjaus opintojen aikana

Opintojen aikana opiskelija saa ohjausta ja tukea opintojen suunnittelussa, koulutusohjelmavalinnoissa, ammatillisten-, yhteisten-, ja vapaasti valittavien opintojen valinnoissa. Opiskeluun liittyvissä ongelmatilanteissa ja elämänhallinnassa opiskelija saa tukea ja ohjausta oppimisen tukipalveluhenkilöstöltä opinto-ohjaajalta, kuraattorilta, erityisopettajalta, terveydenhoitajalta ja erityisohjaajilta.

Opinto-ohjaajan toisen vuoden ryhmäohjaustuntien sisältöinä mm. kesätyön haku, Mol-sivustot, vapaasti valittavat opinnot, tutkintoalakohtaiset asiat. Lisäksi opiskelijat saavat henkilökohtaista ohjausta.

5.3 Opintojen päättövaiheen opinto-ohjaus

Päättövaiheen opinto-ohjauksella varmistetaan, että kaikki opinnot tulevat suoritetuksi ja arvioiduksi. Ohjauksessa keskitytään myös jatko-opintojen suunnitteluun ja työelämään ohjaukseen.

Opiskelijaryhmille järjestetään jatko-opintoinformaatiotilaisuuksia. Opinto-ohjaajat antavat myös henkilökohtaista ohjausta niille opiskelijoille, jotka haluavat keskustella jatko-opintoihin liittyvistä asioista. Työnhakuun liittyvistä asioista annetaan ryhmäohjausta tai henkilökohtaista ohjausta.

6 Tutkintoalan erityisopetus

Koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiseksi jokaisella opiskelijalla tulee olla erilaisista oppimisedellytyksistä riippumatta yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ammatilliseen koulutukseen. Erityisopetusta toteutetaan *kaikkien yhteinen koulu* -periaatteen (inklusion) mukaisesti. Tarkoituksena on tukea erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita suunnitelmallisesti ja monipuolisesti tavoitteena ammatillisen perustutkinnon suorittaminen ja työelämään sijoittuminen.

Erityisopetuksen periaatteet, tavoitteet, toteutus, opetus- ja ohjausmenetelmät, tuki-, erityis- ja asiantuntijapalvelut, yhteistyötahot ja vastuut on kirjattu ammattiopiston erityisopetuksen järjestämistä koskeva suunnitelmaan. Suunnitelma on osa [Oppimisen tukipalvelujen toimintasuunnitelmaa](#).

6.1 Erityisen tuen tarpeen kartoitus

Opintojen alussa ryhmänohjaaja kartoittaa opiskelijoiden erityisopetuksen tarvetta laatiessaan näiden kanssa henkilökohtaisia opiskelusuunnitelmia (HOPS). Ryhmänohjaajan apuna toimivat erityisopettaja, opinto-ohjaaja ja opiskelijahuollon muut toimijat. Ryhmänohjaajan työtä tukee erillinen ohjeistus erityisopetuksen tarpeen tunnistamiseksi.

Opiskelijoiden opintojen etenemistä seurataan suunnitelmallisesti ja opintoja vaikeuttaviin asioihin puututaan *varhaisen puuttumisen* -periaatteen mukaisesti. *Varhaiseen puuttumiseen* kuuluvat arjen havainnot, poissaolojen ja suoritusten seuranta, opintoja vaikeuttavien asioiden esiin nostaminen ja ratkaisujen etsiminen sekä tukitoimien toteuttaminen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Tässä avainasemassa ovat opettajat, joilla on mahdollisuus seurata opiskelijan kehitystä ja oppimista päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa. Koko henkilökunnan velvollisuus on puuttua ja esittää opiskelijan opintojen etenemistä koskeva huolensa ryhmänohjaajalle, tutkintoalan tiimin jäsenille tai oppimisen tukipalvelujen henkilöstölle.

6.2 Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelma (HOJKS)

Erityisopetuksen tarve määritellään jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti ammatillisen koulutuksesta annetun lain (20§) ja ammatillisen perustutkinnon perusteiden mukaan. Erityisopetusta tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan aina kirjallinen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) (L630/1998, 20§). HOJKS laaditaan ryhmänohjaajan ehdotuksesta yhteistyössä opiskelijan, hänen huoltajansa, ryhmänohjaajan ja erityisopettajan kanssa. Sen laadinnasta on erillinen ohjeistus.

HOJKSn laadinnasta vastaa tutkintoalan erityisopetuksesta vastaava erityisopettaja. Se laaditaan ja tallennetaan opiskelijahallinto-ohjelmaan. Erityisopettaja seuraa ja arvioi HOJKSn toteutumista säännöllisesti koko opintojen ajan.

6.3 Erityisopetus

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalla on oikeus erityisiin opetusjärjestelyihin, jos opintojen suorittaminen niitä edellyttää. Erityiset opetus- ja ohjausjärjestelyt tarkoittavat niitä yksilöllisesti suunniteltuja tukimuotoja, joilla opiskelija tuetaan hänen opinnoissaan saavuttaakseen ammatillisen koulutuksen tavoitteet.

Yksilöllisiä opetus- ja ohjausmenetelmiä ovat tiivistetty opintojen seuranta, ohjauskeskustelut, opiskeluvaihtoehtojen tukeminen, toiminnan ohjaus, yksilölliset opiskelumateriaalit ja tehtävät, yksilöllinen opetus / ohjaus, lisäaika, laajennettu työssäoppiminen jne.

Ryhmätilanteisiin liittyviä opetus- ja ohjausmenetelmiä ovat ryhmäytymisen ja yhteistyön vahvistaminen, pienryhmätyöskentely, samanaikaisopetus (esim. kaksi opettajaa / opettaja ja erityisohjaaja samanaikaisesti opetusryhmässä), työvaltainen opiskelu. Työvaltaisessa mallissa teoriaopintoja voidaan siirtää, integroida ammatin käytännön tehtävien opiskeluun ja työssäoppimisen yhteyteen. Erityisopetuksen toteutukseen löytyy lisää ohjeita [Oppimisen tukipalvelujen toimintaohjeesta](#).

Erityisopetuksen tukitoimilla pyritään siihen, että opiskelija saavuttaa tyydyttävän tason tavoitteet / ammattitaitovaatimukset ja saa tutkintotodistuksen. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija mahdollisimman suurena määränä saavuttaa saman pätevyyden kuin muussa ammatillisessa koulutuksessa. Arviointia voidaan tarvittaessa mukauttaa, jos opiskelija ei tukitoimista huolimatta saavuta tyydyttävän tason arviointikriteereitä. Tavoitteita voidaan mukauttaa opiskelijan edellytysten mukaan joko niin, että kaiken opetuksen tavoitteet / ammattitaitovaatimukset on mukautettu tai mukauttamalla vain yhden tai yksittäisten tutkinnon osien tavoitteet / ammattitaitovaatimukset. Ammattiopiston mukauttamisprosessin kuvaus ja arviointikriteereiden viitemateriaali tukevat ja ohjaavat mukauttamisen toteuttamista.

Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisen edistäminen on koko oppilaitosyhteisön tehtävä. Eri toimijoiden rooli määritellään tarvittaessa HOJKS:ssa. Erityisopettajan perustehtävä on vastuualueensa HOJKS:n laadinta, seuranta ja arviointi sekä erityisopetus yksilöllisesti, pienryhmässä tai samanaikaisopettajana. Erityisohjaajat toimivat erityisopettajan työparina, ohjaten ja tukien erityistä tukea tarvitsevaa opiskelijaa hänen opinnoissaan yhteistyössä opettajien kanssa.

7 Opinnäyte

Ammatillisiin opintoihin sisältyy ammattitaitoa osoittava opinnäyte, jonka laajuus on tutkintoalasta ja/tai opiskelijasta riippuen 2-10 opintoviikkoa. Saman tutkintoalan sisällä opinnäytetyön laajuus voi vaihdella opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaan. Opinnäytettä ohjaava opettaja määrittelee kunkin opiskelijan opinnäytteen laajuuden. Opinnäyteprosessin ohjeistus on määritelty tarkemmin ammattiopiston opinnäyteohjeessa.

Opinnäyte voi olla opintoja kokoava tai tutkinnon jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava kokonaisuus, joka auttaa saavuttamaan tutkinnon ammattitaitovaatimuksia ja/tai osoittamaan niiden saavuttamista. Se voi olla mm. tuote, työnäyte, portfolio, esitys, selvitys tai projekti. Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa opinnäytetyötä tehdessään keskeiset ammatilliset vahvuutensa, kehittää luovuuttaan ja innovatiivisuuttaan sekä edistää ammatillista kasvuaan. Opinnäytteen tarkoituksena on myös edistää opiskelijan työllistymistä.

Opinnäyteprosessi käynnistetään viimeistään 2. opintovuonna, jonka päättyessä opiskelija on valinnut aiheen. Jos tutkintoalalla on tehty päätös portfolioarvioinnin käyttämisestä, opinnäyteprosessi käynnistetään heti koulutuksen alkaessa. Prosessin aikataulu kirjataan ammattiopiston opinnäytetyöohjeeseen. Viimeinen äidinkielen opintojakso sisältää harjoitusopinnäytteen laadinnan. Opiskelija voi tällöin harjoitella koko prosessia opinnäytteen aiheen valinnasta raportointiin. Hän voi halutessaan myöhemmin laajentaa harjoitusopinnäytteensä varsinaiseksi opinnäytteeksi. Opinnäyte voidaan yhdistää työssäoppimiseen ja/tai ammattiosaamisen näyttöön ja toteuttaa koulutusohjelmien ja/tai tutkintoalojen välisenä yhteistyönä. Opiskelijat voivat tehdä opinnäytteen myös pareittain, tiimeinä tai koko ryhmänä.

Valmistuvat opiskelijat esittelevät opinnäytteensä kirjallisesti ja/tai suullisesti *tutkintoalakohtaisesti* päätettävällä tavalla viimeistään kuukautta ennen valmistumista. Esittely sisältää opinnäytteen ja koko prosessin arvioinnin. Tutkintoaloittain / toimipisteittäin järjestetään opinnäytteiden esittelyseminaareja, joissa nuoremmat opiskelijat voivat tutustua hyviin tuotoksiin. Opinnäyteprosessin sekä sen raportoinnin ohjeistus sisällytetään erilliseen ammattiopiston opinnäyteohjeeseen.

Opinnäyte arvioidaan osana niitä tutkinnon osia, joihin se sisältyy. Siitä merkitään päättötodistukseen vain laajuus ja nimi, mutta ei erillistä arvosanaa. Opinnäytteen, mukaan lukien pari-, tiimi- tai ryhmätyönä toteutettujen arviointi kuvataan opinnäyteohjeen arviointisuunnitelmassa.

Ohjaava opettaja säilyttää kirjalliset opinnäyteraportteja ja muuta materiaalia (esim. arviointilomakkeet) puoli vuotta opiskelijan valmistumisen jälkeen. Tutkintoalakohtaisesti voidaan päättää hyvien opinnäytteiden tietokannasta, jolloin opiskelijalta pyydetään kirjallinen lupa opinnäytteen arkistointiin ja mahdolliseen julkaisuun.